

Миланко Стељинац

ОЈ ВЕСНА-ЗОРЈАНОЧКА

Миколаю Стецьмаду

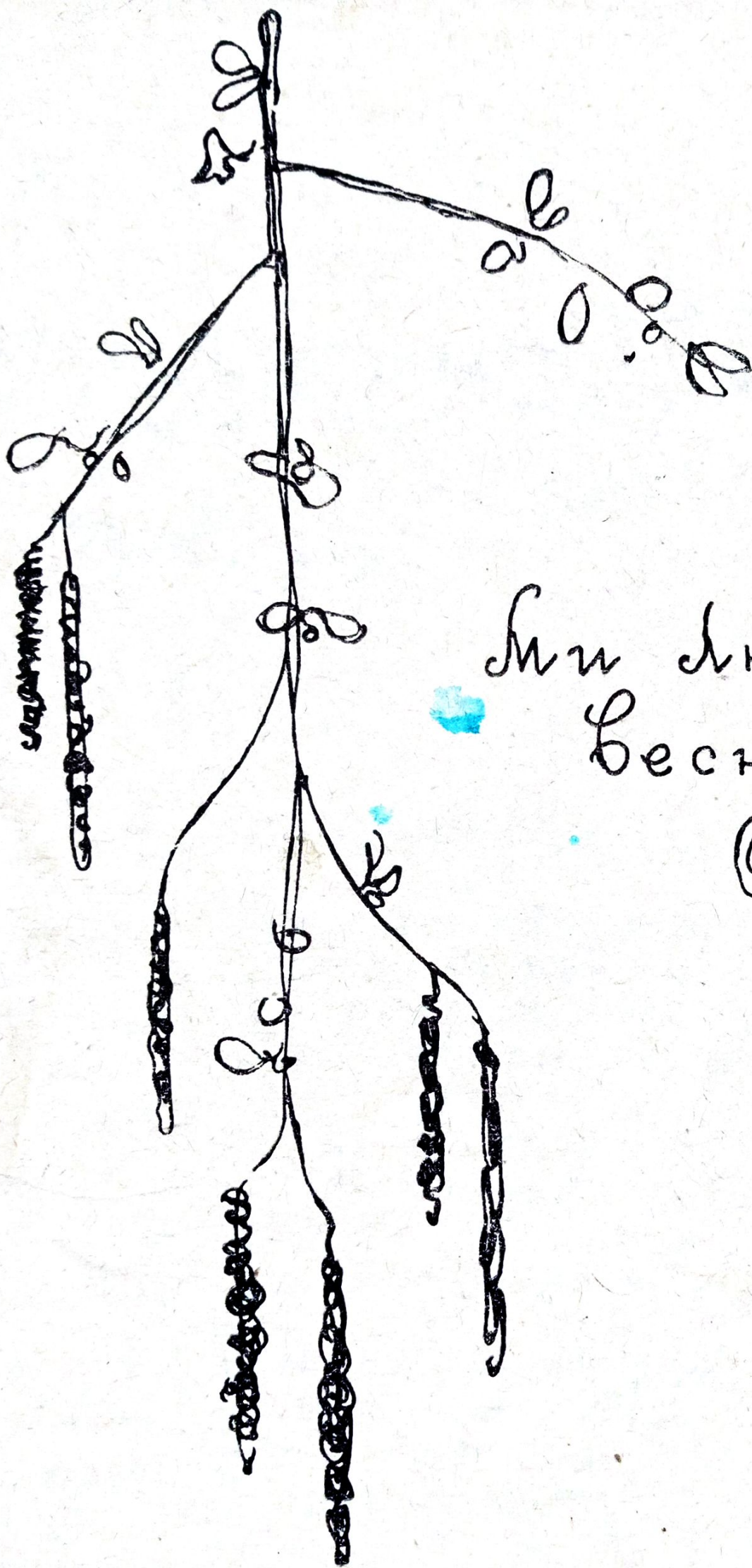
ОЙ ВЕСНА-
ЗОРЯНОЧКА

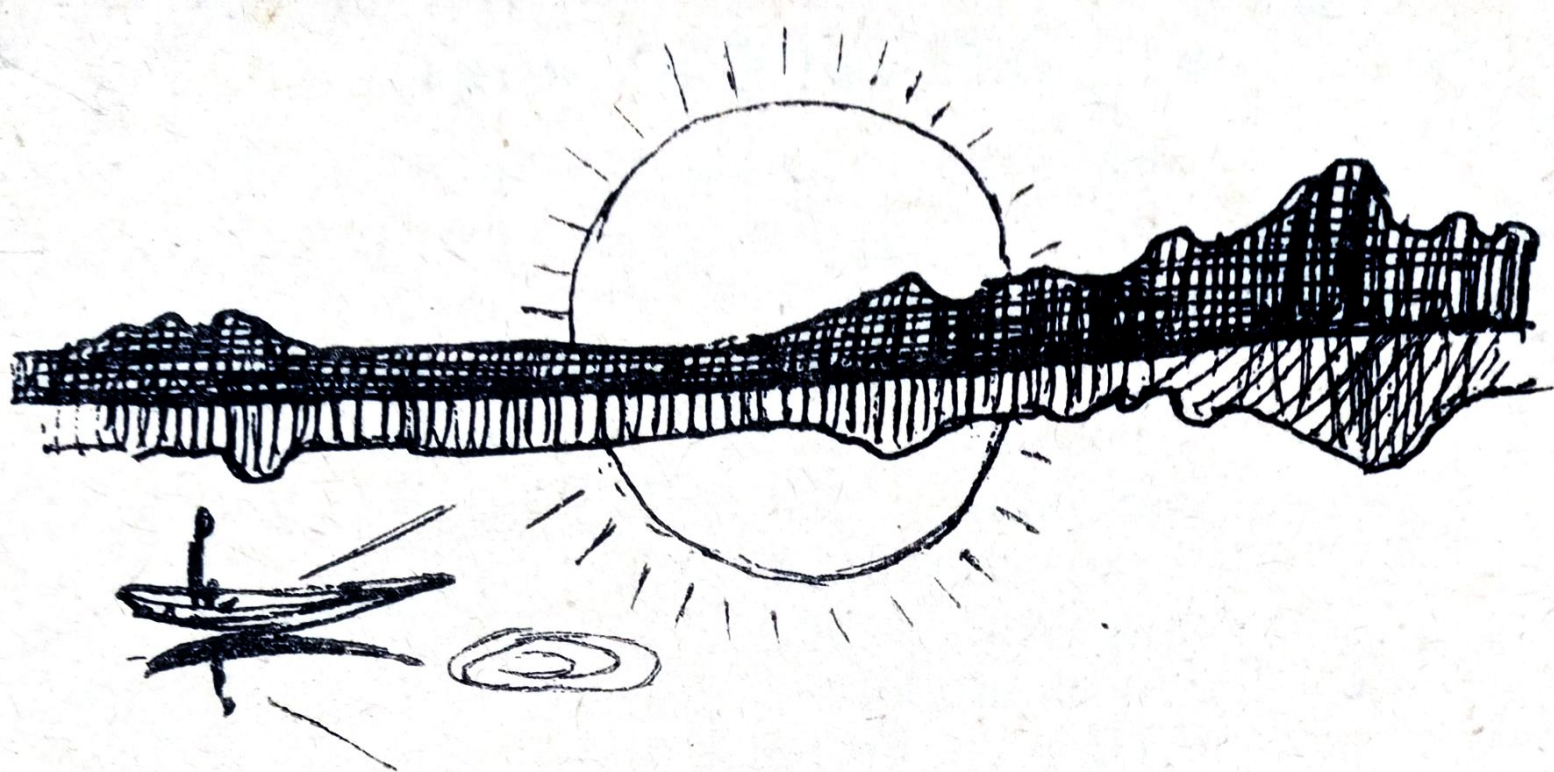
Видавництво дитячої літератури
«Веселка» Київ 1970

Коли знайомишся з поетичними творами для дітей лауреата Ленінської премії Михайла Стельмаха, відразу ж потрапляєш у дивовижний світ казки — чарівної, з веселою лукавинкою, по-народному мудрої. З більшістю героїв його віршів і казок, вміщених до цієї збірки, маленькі читачі уже встигли подружитися, з деякими — зустрінуться вперше.

Малювала
Л. Григор'єва

Ми любимо
Бесну
©

СОНЕЧКО, СВІТИ!

Ось тепер я добре знаю:
Сонце в річку спать лягає —
Сам помітив, як воно
Впало в хвилю — і на дно.

Побіжу мерщій до мами:
— Сядьмо в човен з парусами!
Човен бистрий, од коси
Нас до сонця принеси!

І скажу я так, як треба:
— Підіймайся, сонце, в небо —
Нам не треба темноти,
Ти ще, сонечко, світи!

ГРІМ ОЗВАВСЯ НА ЗОРІ

Грім озвався
На зорі, —
То не грім,
А трактори.
Трактори ідуть
В поля:
Їх заждалася
Земля.
А в полях
Над тракторами
День співає
Журавлями,
Що несуть на крилах
Весну
В край радянський,
В край чудесний.

ВЕСНА

Грає сонце промінцями,
Білий сніг стає струмками,
І, співаючи, струмки
Шлях знаходять до ріки.

Річка ширшою стає,
В річці сонце устає,
Біля сонця риболов
Тягне срібний свій улов.

ВЕСНЯНИЙ ДОЩ

Дощик теплий, дощик синій
Цілий день співав в долині,
І під цей весняний спів
У долині луг зацвів.
В лузі повно квіточок
І маленьких діточок.

НАШ ІВАСЬ — РИБАЛКА

Невеличкий наш Івась,
Ну, такий, немов карась,
Та проте ж ізмалку
Наш Івась — рибалка!

Він на річці на човні
Ловить рибу цілі дні.
Як спіймає він рибицу, —
Вкине в човен чи в торбицу.

Прямо в торбу із ріки
Попадають щупаки, —
У Івасика торбина
Підростає щогодини.

Хоч малий наш риболов,
Не малий у нього влов!

МИ ЛЮБИМО ВЕСНУ

Ми любимо весну,
Зелену, чудесну,
Грімницю у тучі,
І дощик співучий,
І луки широкі,
І ріки глибокі,
І поле веселе,
І рідні оселі,
І цвіт у маю —
Всю землю свою!

РОЗЛИЛИСЯ ВОДИ

Розлилися води
На чотири броди —
Через ліс, леваду
В мамину бригаду.

Що у першій броді —
Бусол важно ходить,
В брід він заглядає,
Мов листа читає.

Що у другій броді —
Заєць на колоді,
Він кудись мандрує,
Хвостиком рулює.

Що у третій броді —
Бистрий човник ходить.
Ми із братом радо
Ідем у бригаду.

За четвертим бродом
Мама трактор водить.
Прямо з човника убрід
Мамі я несу обід.

ТРИ СТРУМОЧКИ

За квітучими лугами,
За широкими полями,
Де в лісах ростуть дубочки,
Проживають три струмочки.
Три струмочки — три братки,
Що біжать аж до ріки.

Перший з них біжить полями,
Розмовляє з пшеницями,
Він не знає супокою,
Він водою запашною
Напуває ниву, луг.
Цей струмок — наш добрий друг.

Другий з них біжить садами,
Розмовляє з яблунями,
Він не знає супокою,
Він водою запашною
Напуває яблуні
І співає цілі дні.

Третій з них біжить ярами,
Що красуються хатами,
Коло школи він звертає,
До колгоспу заглядає
І вбігає в дитсадок.
Тут стає з струмка ставок.
Ми навчились плавать в ньому,
У ставочку голубому,

І пливем аж до ріки,
Де зійшлися три струмки,
Три струмочки — три братки.

КОЛО МЛИНА

Зацвіла уся долина
За колгоспом, коло мліна,

Коло млина коло того,
Де так сонця золотого,

Де купави в яснім плесі,
Де шумлять, шумлять колеса.

Дід старий стоїть на гатці,
А дівча іде по кладці.

Кладка гнеться, де купави,
А дівча — уліво, вправо...

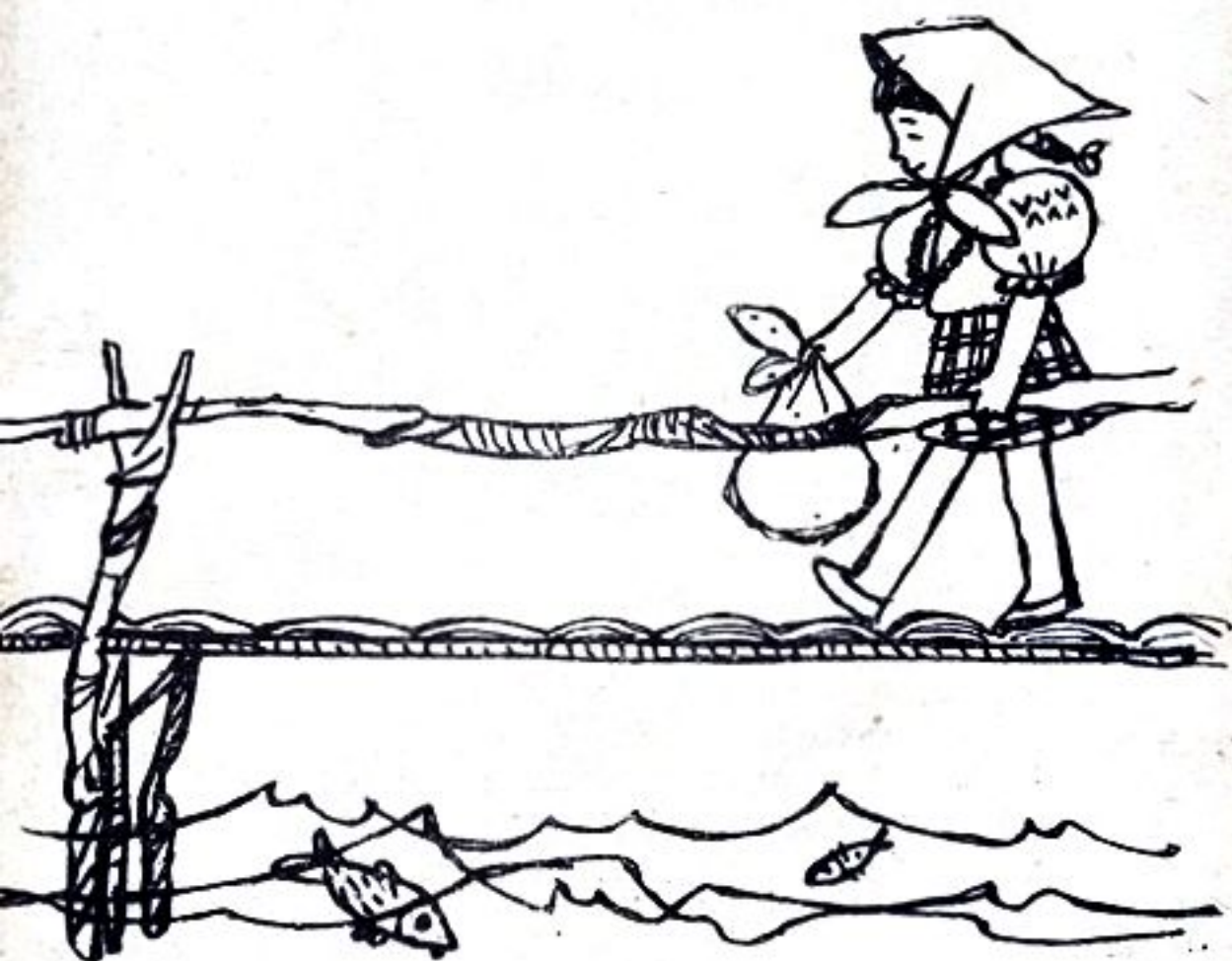
— Чи обід не втопиш, внуко, —
Дід іде, простерши руки.

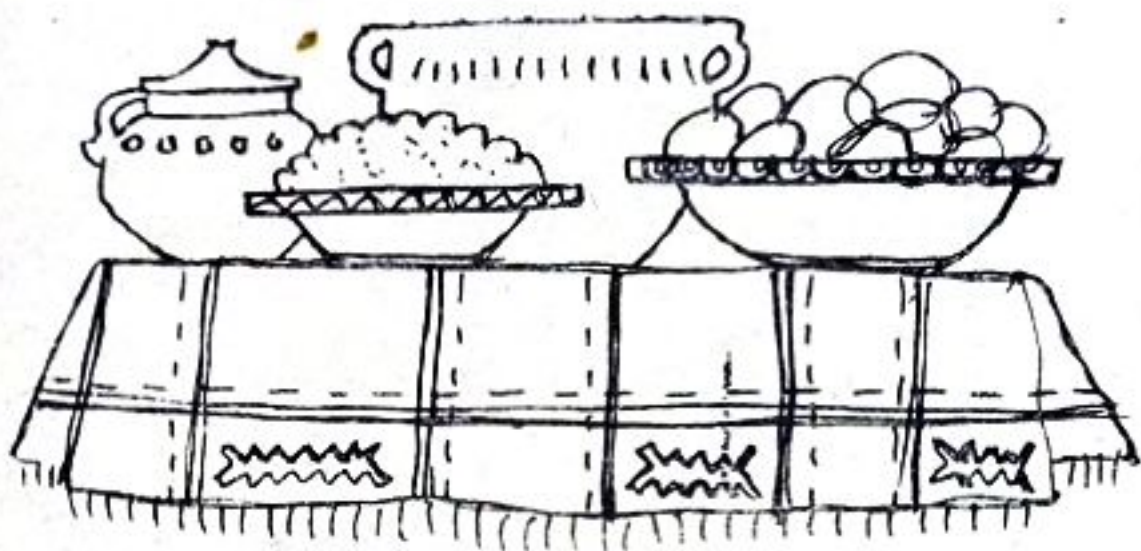
— Як втоплю, то ізготую
Кашу добрую, крутую!

Дід сміється коло броду,
А згори пливуть підводи

Та й спускаються у луки.
Стріне їх і дід, і внука,

Коло млина коло того,
Де так сонця золотого.

М Л И Н

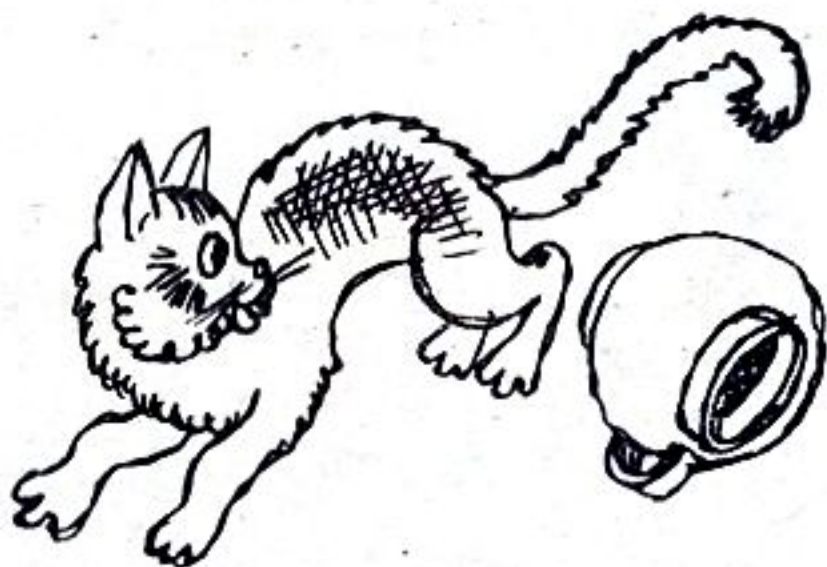
Я люблю колгоспний млин —
Над ставком шумує він.
Від млина ідуть дроти,
Гонять світло у хати.
А у самому млині
Мельник меле цілі дні.
Він засипле кіш¹ зерном —
І мука тече струмком.
Буде хліб і галушки,
Корж із маком, пампушки,
І пиріг, і пиріжки,
І лемішка в молоці,
І локшина, і млинці,
Будуть свіжі варениці,
І сластьони, й паляниці,
І веселий коровай,
Щоб щасливо жив наш край.

¹ Кіш — велика корзина для муки або зерна.

КОЛИСКОВА

(За народними мотивами)

Наш ледащо — мурий кіт —
Тихо вибрався на пліт,
Позирнув собі убік
Та й у хату нишком — скік!
А із хати — в хижку:
— Пошукаю мишку!.. —
Миші кіт не відшукав,
А сметану поз'їдав
Та й ховатися біжить,
А дитя в колисці спить.

А У МЕНЕ Є СЕСТРИЧКА

А у мене є сестричка —
Трохи більша рукавички.

Ми із нею подружили,
Хоч вона й кричить щосили.

Мама каже, що всі діти
Так учаться говорити.

Я сестричку розважаю,
Сам їй віршика складаю:

«Ти, маленька, підростеш,
В гай із братиком підеш —
Під берези, під дуби,
По суніці, по гриби...»

Крик у хаті затихає,
Бо сестриця в гай бажає.

ВЧИТЬ СЕСТРИЦЯ БУКВАРЯ

Розумнішає сестричка —
Наша біла рукавичка.
Не кричить, сміється любо,
А мене скубе за чуба,

Пізнає мене маюнька,
Тільки рве мої малюнки.

Я не серджусь на сестричку,
Бо вона ще невеличка,
Ще не зводиться на ноги,
Лиш плазує до порога.

Як прийшло веселе літо,
Я сестричку став учити:
Букваря узяв у руки,
Показав їй перші букви.

І сестриця каже: «А» —
Тямить щось уже вона!

СОНЕЧКО

У сестрички
Золоті косички,
Золоте волосся,
Як в полях колосся;
І мою сестричку
Сонечком зовуть,
Бо вона і сонце
Разом устають.

ЧЕРВЕНЬ

Дні погожі,
Ясні,
Жаркі.
На лугах
Дзвенять косарки,
І співають
Всі луги,
І підводяться
Стоги.
Я вминаю
З дідом стіг,
Щоб у дощик
Не затік,
Щоб сінце
Худоба їла,
Нас, колгоспників,
Хвалила.

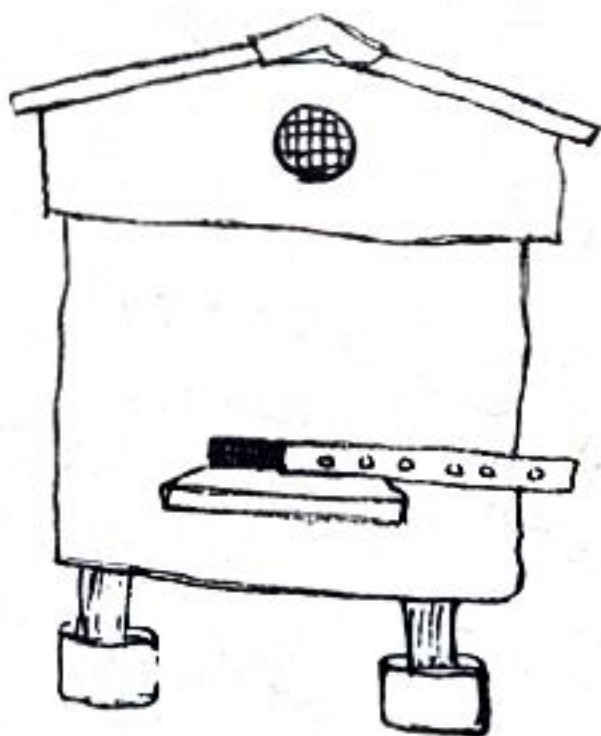
ЧЕРЕЗ КЛАДКУ

Через кладку, через річку
Я веду свою сестричку.
Прямо в хвилі кладка
гнеться,
А Оксаночка сміється,
Бо зі мною й через річку
Не боїться йти сестричка.

ЩО ЗА ДІМ І ХТО ЖИТИМЕ У НІМ?

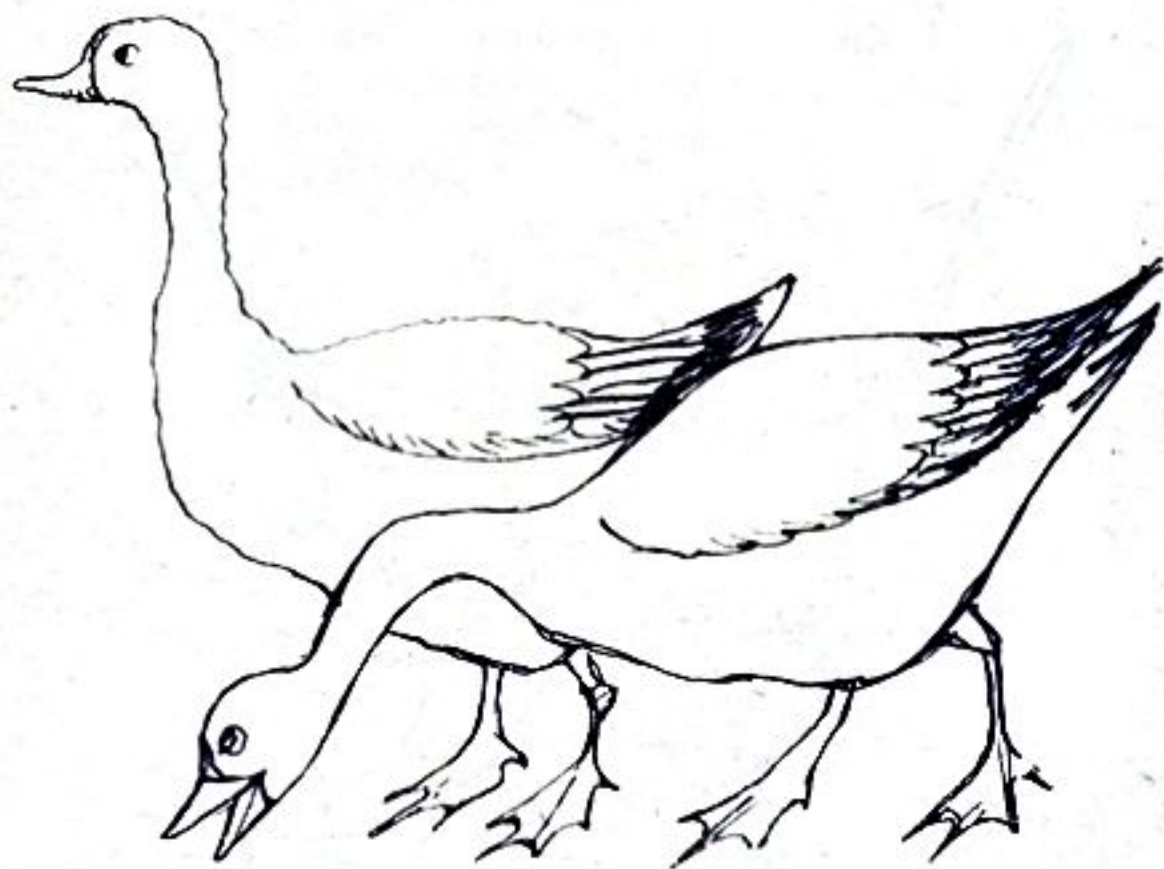

Цілий ранок, цілий ранок
Тягне стружку мій рубанок:
З дідусем ми цілий день
Дім будуєм для людей,
Дім на тисячу людей!
Дім без вікон, без дверей!
Тільки є у домі вічко,
Вічко зовсім невеличке,
Є з вощиною і рами —
Пахнуть цвітом і медами.
Ми ладнаєм дах на дім,
А хто житиме у нім?

У НАС ГУСИ НЕ СЕРДИТІ

Невеличка наша річка —
Я її перепливаю,
А на березі сестричка
«Гиля, гусоньки» — співає.
Гуси слухають сестричку,
З рук її скубують травичку —
У нас гуси не сердиті,
Бо ми вмієм їх любити.

СОНЦЕ СТУКАЄ В ВІКОНЦЕ

Сонце стукає в віконце.
Ти не спи, як сходить сонце,
Прокидайся — й на зарядку,
А з зарядки та й на кладку,
Через кладку на лужок,
А з лужечка та в садок.
Там лежать граблі, лопата, —
То ямки берись копати:
Треба вчасно навесні
Посадити яблуні,
Груші, персики, горіхи
Добрим людям для утіхи,
І для цвіту, і для плоду, —
На здоров'ячко народу.

ГРЯДОЧКА СЕСТРИЧКИ

У сестрички теж є грядочка,
Невелика, наче кладочка,
А на грядці — огірочки
І кавун в рябій сорочці,
Сім головок маку,
Трохи пастернаку,
Був на грядці і горох,
Та його ми з'їли вдвох.

ХРІН

Запишавсь в долині хрін,
Що солодкий дуже він.
Скуштував його деркач,
Диркнув, кліпнув —
та й у плач;
І два тижні не співав,
Тільки сльози витирав.

КАПУСТА

Ми капусту роздягали,
Сто одежинок здіймали,
А одєжинки оці
Підуть нам на голубці.

ОГІРОЧКИ

Ми садили з ланковою
Огірочки над рікою.
Розтягнулися рядки
Від села і до ріки.

Як з'явилися листочки,
Ми пололи огірочки,
Поливали огірки —
Від села і до ріки.

Розростаються рядочки,
Зацвіли вже огірочки,
Вся долина зацвіла —
Від ріки і до села.

Над рядками дзвонять бджоли,
Огірки вкривають поле, —
І маленькі, й от такі, —
Від села і до ріки.

До ріки ідуть машини,
Огірки беруть в долині,
І мандрують огірки
В місто, в села до ріки...
І радіють малюки.

КАВУНИ

За садками,
За гайками
Навесні
На цілині
Дві Олянки
І Степанко
Посадили
Кавуни.

А Настуся
И дві Ганнусі
Так сказали
Навесні:
— За садками,
За гайками
Не уродять
Кавуни,
Бо садили
Їх малята,
А не мама
І не тато!

Та щоранку
На світанку
Навесні
Дві Олянки
І Степанко
Доглядали
Кавуни.

На баштан
Спішили
Пішки, —
На баштан
Лягли
Нові доріжки.

Дружно діти
Ціле літо
Виривали
Бур'яни.
За садками,
За гайками
Розрослися
Кавуни.
Розрослися,
Поплелися,
Жовтим цвітом
Узялися.

А із цвіту
Ціле літо —
В'язь в'язалась.

За садками,
За гайками
Розросталась
Ціла сила
Кавунів,
Кавунів-пудовиків.
А один,
Що при горбочку,
Ну, такий,
Неначе бочка!

За садками,
За гайками,
Де доріжка
Не одна,
Дві Олянки
І Степанко
Підіймали
Кавуна.

Підіймали
У шість рук,
Під кавун
Підклали дрюк,
В дрюк вчепились,
Налягли —
Кавуна не підняли.

За садками,
За гайками
Восени
Дві Олянки
І Степанко
Звуть Настусю
И дві Ганнусі
В кавуни.

Поміч в білих хустинках
Вибігає аж на шлях
І летить по кавунах.
Прилетіла —
Остовпіла:

— Що за диво
Уродило?
Та невже це кавуни,
Що садились навесні?!

Всі кавун
Беруть під боки,
А кавун з землі —
Ні кроку,
Підіймали і руками,
Упиралися ногами,
У дванадцятєро рук
Учепилися за дрюк,
Працювали
Цілий день,
А кавун —
Анітелень!

За садками,
За гайками,
Де доріжка
Не одна,
Дві Оленки
І Степанко,
І Настуся,
Й дві Ганнусі
Не підняли
Кавуна...

Приїздить
Скоріш, юннати,
Ім допомагати.

НАША СМУГА ЛІСОВА

За житами — жито знову,
Далі — просо, далі — гай,
Потім смуга, мов підкова,
Оповіла дальній край.

Суховій із того краю
Мчить невпинно по стелу,
Біля смуги він кружляє,
Мов собака на цепу,

І від злості шаленіє,
Гне, ламає дерева, —
Та спиняє суховія
Наша смуга лісова.

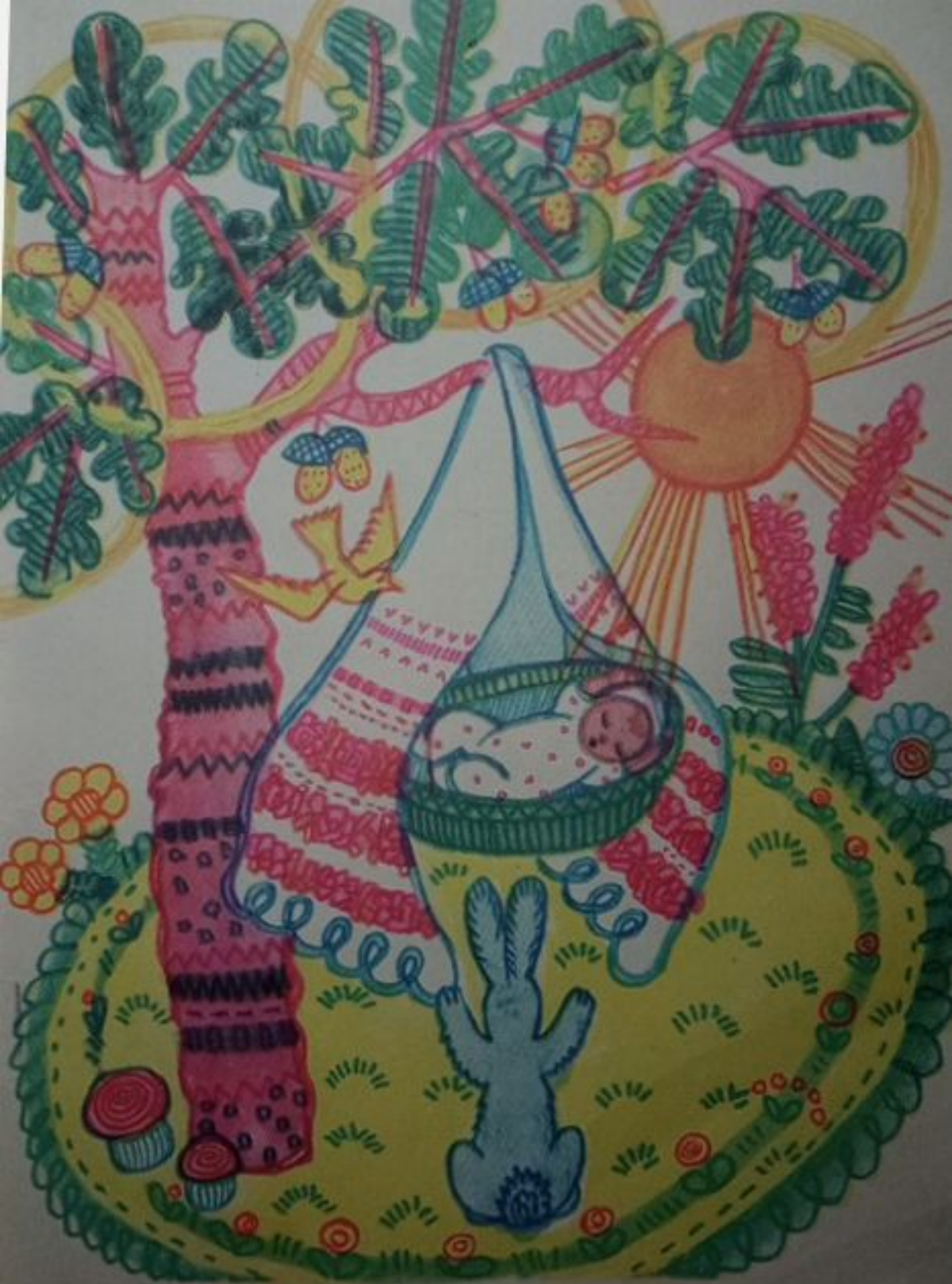
КРАЙ ЛІСОЧКА

(За народними мотивами)

Край лісочка на дубочку
Прив'язали колисочку.
Положили спать Олянку
В колисочку на світанку.
Теплий вітер повіває,
Все колиску він гойдає.
Сонце встало, сонце гріє,
Сонце дівчинку жаліє,
Трактор пісню все співає —
Злого вовка відганяє.

ГАРБУЗ

Трипудовий гарбуз
На городі
Загруз.
А на цей гарбуз
Сів з дітьми
Чорногуз.
Каже він до діток:
— Сіли ми
На горбок.—
І не зна чорногуз,
Що він сів
На гарбуз.

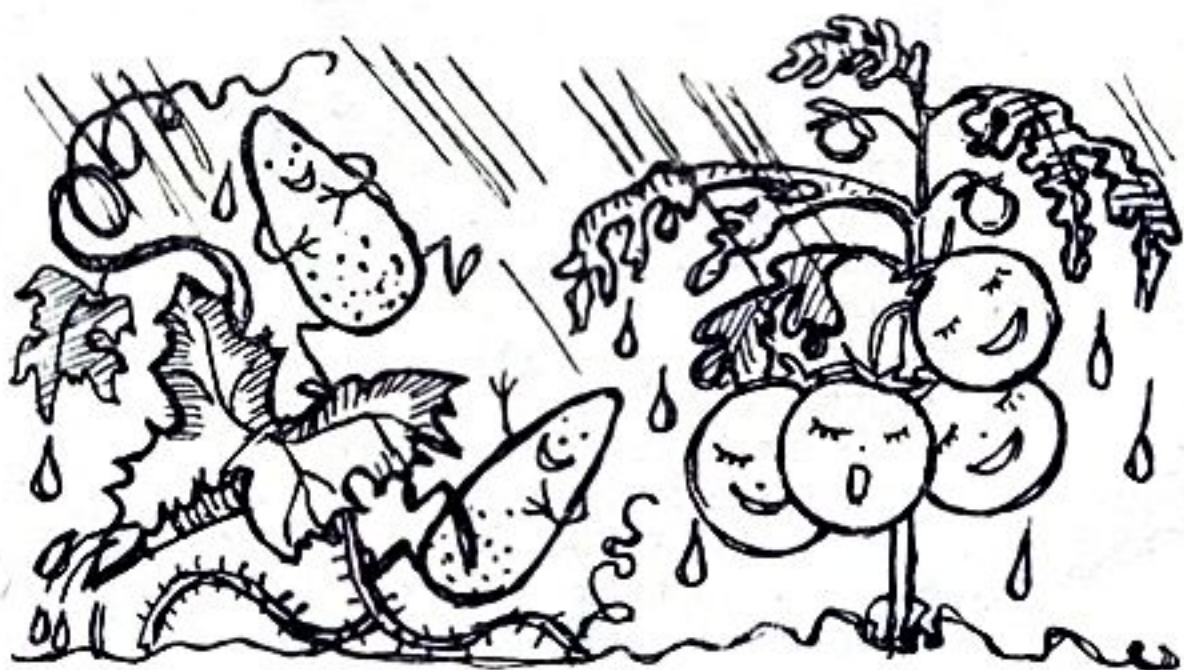
Дош

Грім гуркоче навкруги,
Хмара дощ несе в луги.
Лийся, дощику, навкруг —
На поля,
Баштан
І луг.
Лийся, лийся над травою,
Молодою,
Запашною,
Лийся, лийся
Густо-густо
На розложисту капусту,
Лийся, лийся, наче з бочки,
На зелені огірочки,

На петрушку,
На чорнушку,
На квасолю,
Бараболю
І на мак,
На пастернак,
На коноплі і на льон,
На козелець, на пасльон,
На буряк,
Гладкий,
Чубатий,
І на сонях
Головатий,
На червоні помідори,
І на рапс, і на цикорій.
Дощик, лий, дощик, лий
І на кользу, й на рижій,
Кукурудзі
Вимий коси,
Лопоти, шуми
В горосі,
У горосі
І у просі,
В жовтому люпині,
У червоній конюшині,
Опустись на дині,
На смугасті кавуни,
Що ростуть на цілині.
Лийся, дощику, кругом,
А найбільше над вівсом,
Над вівсом,
Над ячменями,

Над житами,
Пшеницями,
Заіскрись на сочевиці,
На люцерні і на виці,
Припади до гречки,
З медом на вершечку,
Не мини й стеблини
У моїй країні,
Всюди, дощичку, співай
І на щастя, й на врожай!

КОЛОСОК ДО КОЛОСКА

Наступили дні щасливі —
У полях збирають жниво.
Весь колгосп тепер у полі,
Бо роботи всім доволі.
Ой ви, дні жнивварські, славні!
На машині — на комбайні —
Тато мій в'їжджає в лан,
Як у море капітан.
А мій старший братик Марко
Цілі дні веде жнивварку.
А за ним моя сестриця
В'яже жито і пшеницю.
Всі, усі тепер у полі,
Бо роботи є доволі,
Навіть Мурчик — кіт вусатий —
Десь повівся із хати,
Примостився на стерні
Й ловить миші цілі дні.
— Що ж робить мені, малому? —
Залишайся, кажуть, дома.
Це в жнива, в гарячі дні,
Залишатися мені?!
Та не буде так ніколи!
Я піду в широке поле,
Відшукаю маму, тата:
— Я прийшов вам помагати... —
Покладу в поділ сорочки
Колосок до колосочка.
Колосок та колосок —
Назбирається стіжок.

Гей, товариш їзовий,
Не минай стіжечок мій,
Ти на віз його клади,
Мене зверху посади!

ВИРОСТАЄ У СТЕПАХ КУКУРУДЗА В КІСНИКАХ

Виростає у степах
Кукурудза в кісниках,
Повновісна, білозуба,
Подивитись прямо любо!
Ми дивилися на зерна
У Марка Озерного,
В нього вчилися цілі дні,
Навіть снилося мені,
Як до школи, на ділянку,
Кукурудза йде ізранку
Йї перед ланкою моєю
Чеше коси над землею.
А з-під кіс сміється зерно,
Прямо як в Озерного!..
А у квітні,
В дні привітні,
Наша ланка
На ділянку
Посадила добре зерно
По всіх правилах Озерного...
Ось і літо вже над нами
Зарясніло качанами.
Качани такі, як треба,
А стебло все пнеться в небо...
Доведеться восени,
Щоб дістати качани,
Підставляти до стеблини
Риштування чи драбину.

МИ САДИЛИ ЛІС У ПОЛІ

Ми садили ліс у полі:
І дубочки, і тополі,
І осику, і ліщину,
І червону горобину.
Виростає, наш ліс, могутий,
Піднімайсь під самі тучі,
Щоб тебе хмарки гойдали,
Дощ на землю проливали:
І на житечко зелене,
І на тебе, і на мене.

ДВІ ОКСАНКИ

Дві білявенькі Оксанки
В білих платтях, наче сніг,
Принесли дві вишні шпанки
Із колгоспу навесні,—
Сам товариш голова
Вишні їм подарував.

В білих платтях дві Оксанки
Біля школи на виду
Посадили вишні шпанки
У юннатському саду,
Посадили, полили,
Щоб ті вишеньки росли.

Пропливали ясні ранки,
Грали сонцем і дощем,
Деревця і дві Оксанки
Підіймались з кожним днем,
Підіймалися, росли,
Силу брали із землі.

Знов весна гаї колише,
Ходить травень по землі,
І в шкільнім саду дві вишні
Рано-вранці зацвіли,
І такий рясний той цвіт,
Що не видно листя й віт.

Білі плаття вишні шпанки
Одягнули на зорі.
— Це не вишні — дві
Оксанки —
Засміялись школярі.
Так ці вишні й досі звать,
А вони собі цвітуть!

КАЖУТЬ ВСІ, ЩО Я ВЕЛИКИЙ

Кажуть всі, що я великий:
Сам взуваю черевики,
Сам вдягаю все на себе,
Не як-небудь, а як треба.
В безкозирці я іду,
Честь військовим віддаю,
Каблуками тільки чок! —
З мене ж буде морячок!

ТРУДОДНІ

Біля тесаних воріт
Зупинився ряд підвід.
На підводах тих — мішки,
Мед налитий у діжки,
Є картопля, й огірки,
І капуста, й буряки...
А позаду з сіном віз
Для корови і для кіз.
Тато мій сказав мені:
— Все це зветься — трудодні.

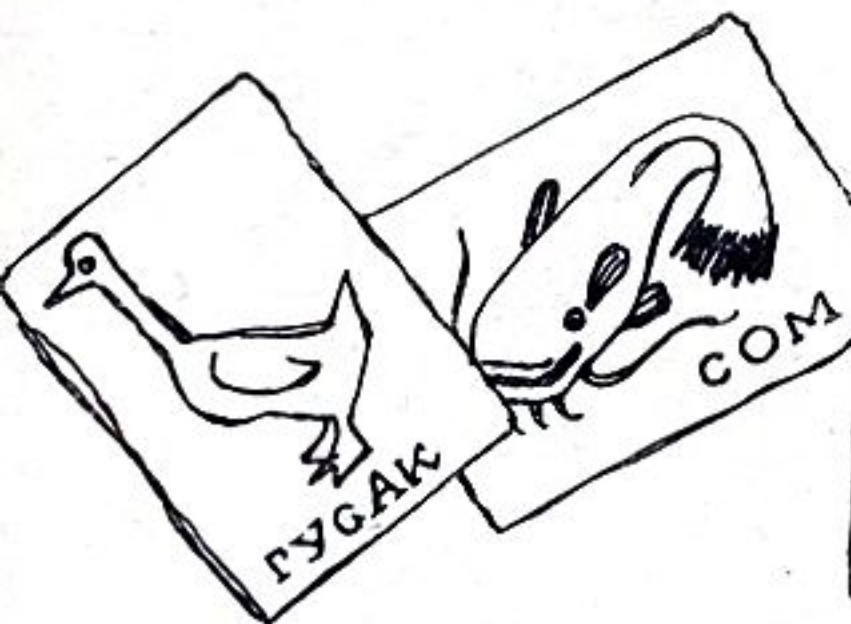
СКОРО Я ПІДУ ДО ШКОЛИ

Скоро я піду до школи.
От зберуть врожай із поля,
Повезуть на трудодні,
Значить — в школу час мені.
А сестриці ще не час,
Бо вона маленька в нас —
Не запишуть в перший клас.
От і журиться сестричка,
Що вона ще невеличка.
Я кажу їй: — Не журись,
Сам маленьким був колись!

Я К Я ЧИТАЮ

Букваря купила мама,
А буквар із малюнками.
Є у тому букварі
Самі справжні школярі,
Є учитель, є і школа,
Є діброва, є і поле,
Є і заєць, і гусак,
І лисиця, і їжак.
Хоч я азбуки не знаю,
Та буквар сестрі читаю:
Там, де сом, читаю с о м,
Гусака зву г у с а к о м,
Називаю зайця з а й ц е м,
Ще й веду по книзі пальцем!..
А сестриця все питає,
Чи насправді я читаю.

ДЗВОНИК

Літо стернями пішло,
Входить осінь у село.
Я люблю рум'яну осінь,
Над садами чисту просинь,
Молотарки спів у полі,
Перший дзвоник в нашій школі,
Що нас кличе, мов зоря,
До книжок, до букваря.
Я нарву найкращих квіток,—
Купчаків, жоржин, леліток,—
Принесу з росою в клас,
Де стрічає вчитель нас.
Я віддам букет барвистий,
Де блищить роса намистом,
А одного купчака
Приладнаю до дзвінка.
Ой дзвіночки срібляні,
Добре вчитися мені.

НАСТУСЯ

Відлетіли сірі гуси,
В лісі осінь вже гуде,
І малесенька Настуся
З букварем до школи йде.

З поля вибіг зайчик шпарко,
Стрімголов побіг з гори,

(Стр. 64)

«Бігав заєць на пораду»

І всміхається школярка:
Так біжиш ти й в букварі.

Біля ставу у долині
Розгулялись снігурі,
І дивується дитина:
Чом нема їх в букварі?

От із школи повернуся,
Намалюю птиць і став,
Бо малює все Настуся,
Що буквар не змалював.

ИДЕ ЗИМА

В галстуку синичка
Сіла на осичку.
Здивувалась птиця:
— В галстуку синиця,
Закриває шию,
Хоч іще й не віє.

Коли дятел з бука
Телеграму стука:
— Йде зима борами,
Дід Мороз — річками.
Їх синичка вздріла —
Галстук начепила.

З И М О Ю

Вранці сніг війнув із поля,
Й забіліло все навколо:
І дорога, і гайок,
І ставок, і наш каток.

Я в руках коньки тримаю,
Я задумавсь і не знаю,
Що уже робить мені:
Чи журитися, чи ні?

Може б, трохи й пожурився,
Але брат мій нагодився,
Він в колгоспі їздовим,—
Друзі ми великі з ним!

Брат моргнув мені бровою:
— Їдь, Михайлику, зі мною!
Бачиш, сніг який мете?
Сніг — це зёрно золоте!

Сніг затримаєм щитами...
Їдь, Михайлику, із нами! —
Я ж непрошений-таки
Спритно виліз на санки,

Попросив у брата віжки,
Бо я править вмю трішки,
Умостився на щитах
Ну і правлю аж на шлях.

Ми щити возили з братом
До четвертої бригади,
Розставляли їх з людьми,
Потомились навіть ми.

Так зате ж тепер я вмію
Шлях спинити сніговію,
Й навіть чується мені,
Як живе сніжок в зерні.

НА ДОЛИНУ ВИПАВ СНІГ

На долину випав сніг,
А в долині — сіна стіг,
А на сіні — пиріжок
На снідання для пташок.
Його Слава залишив
Як по сіно приїздив.

як журабель
збуряб щабель

БОБЕР

У бобра
Добра
Багато:
І надворі,
І в оборі,
І в коморі,
І у хаті,

Бо охоче
Дні і ночі
Він робив:
Він і сів,
Він і віяв,
І косив,
І молотив.

А тепер
Бобер
На гаті —
Вчить маляток-
Бобреняток
Майструвати.

Тихо-тихо
Йде бобриха
Через брід.
Бо несе родині
Дві хлібини
У хустині
І обід.

БУРУНДУКОВА СІМ'Я

В густоліссі коло гатки
Бурундук будує хатку.
Цілий день його сокира
Веселить птахів і звіра,
Цілий день, цілий день
Тільки й чути — «дзень!»
та «дзень!»

А малі бурундучата
Із борів несуть до тата
І грибочки, і горіхи...
А стара бурундучиха
Ці грибочки цілі дні
На широкому сушить пні.

Не убогу й не багату
Бурундук поставив хату,
Засадив навкруг садочок,
А тепер синів і дочок
В теплій хаті — не в норі —
Посадив за букварі.

Вчаться діти — аж до зірки,
Вчаться тільки на п'ятірки!

ЗАБУДЬКО

Дуже зранку, на світанку,
Шпарить котик на рибалку.
Котик миттю всівсь на грудку —
Закидає в річку вудку.
До полудня просидів,
А нічого не зловив,
Бо забувся на гачок
Наживити черв'ячок.

ЗАЙЧИК КОСООКИЙ

(За народними мотивами)

Зайчик косоокий
Сіяв лан широкий.

В зайчика на полі
Всього є доволі:

Жито білокосе
І червоне просо.

Трохи є пшениці,
Більше сочевиці,

І ячмінь для пива —
Славна в зайця нива.

Із своєї ниви,
Із свого жнива

Братикові зайчик
Хліба дав окрайчик,

Бо він нас, маляток,
Любить, мов зайчаток.

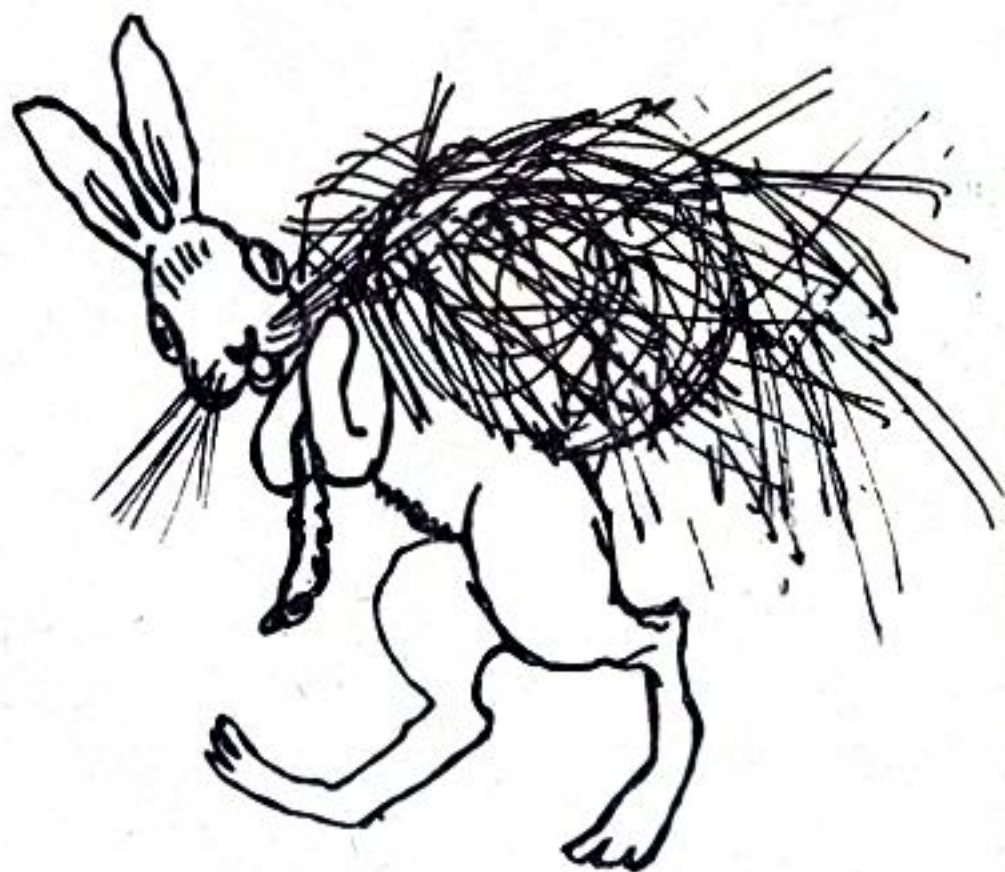
І говорить мама:
— Він подружить з вами!

Ми покличем взимку
Зайця на ялинку.

ЩО ЗА ЗВІР?

Впав сніжок
На лужок,
На стіжок
І на бір.
Під стіжком
З мотузком
Ходить звір.

Здалека,
З дубняка,
До стіжка
Він прибіг.

Скинув шапку,
Став на лапки,—
Смиче стіг.
При долині
В'язку сіна
Звір зв'язав,
Із долини
В'язку сіна
Тягне в бір
Хитрий звір.

Він — вухатий,
Білобокий,
Косоокий
І вусатий...
Як же звіра
Того звати?

ЧЕРЕЗ ЛІС ПЕРЕЛІГ

Через ліс переліг —
Сюди заєць забіг,
Утікав од лисиці,
Загубив рукавиці.

А ми вовни знайдем,
Рукавиці сплетем,
Подаруєм зайцю,
Хай не мерзнуть пальці.

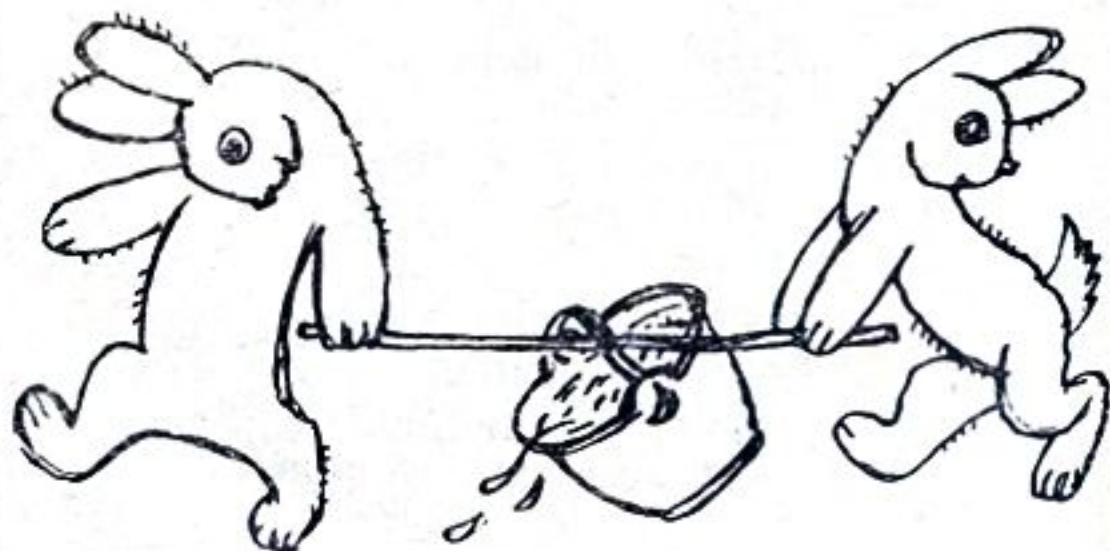
ЗАПЦЕВА КАПУСТА

Посадить задумав заєць
Моркву і капусту,
Щоб не густо, щоб не пусто
Виросла капуста.

З грядки заєць викидав
Камні і коріння,
Бо коріння і каміння
Виглушать насіння.

І насіння, і розсаду
Садить заєць-тато,
А малята-зайченята
Стали помагати:

Прямо з броду носять воду
Поливають капусту,
Щоб не густо, щоб не пусто
Виросла капуста.

Як вродив врожай у зайця —
Не збереш із грядки!
Заєць з хатки йде на кладку,
Зве зайців на грядку.

Сірі зайці прибїгали
І капусту білу
Через силу в три неділі
В хату поносили.

І лежить у хаті густо
Зайцева капуста.

ЗАЄЦЬ СПАТИ ЗАХОТІВ

Заєць спати захотів,
Сам постелю постелив.
Сам собі приніс подушку,
Підмостив її під вушко,
Та у зайця довге вушко —
Все звисає із подушки.

БІГАВ ЗАЄЦЬ НА ПОРАДУ

У городницьку бригаду
Бігав заєць на пораду,

Розмовляв із ланковою:
— Що і як садить весною?

Взявши ручку у правлінні,
Все писав щось на коліні...

І тому у зайця
У чорнилі ніс і пальці...

ПА БАШТАНІ

На колгоспному баштані
Червоніють баклажани,
Проти сонця гріють спини
Жовтобокi спілі дині
Ї ходять в гості до братів —
До статечних кавунів.
Підкачавши білі штани,
Ходить бусол по баштані
І дивується без краю:
— Що тут робиться — не знаю!
Цілий світ я облітав,
А такого не видав:
Тут кавун — ряба сорочка —
Виростає, наче бочка!
Тут лежить такенна диня —
Не підійме господиня!
І нащо вже баклажан —
Виріс тут — неначе жбан!

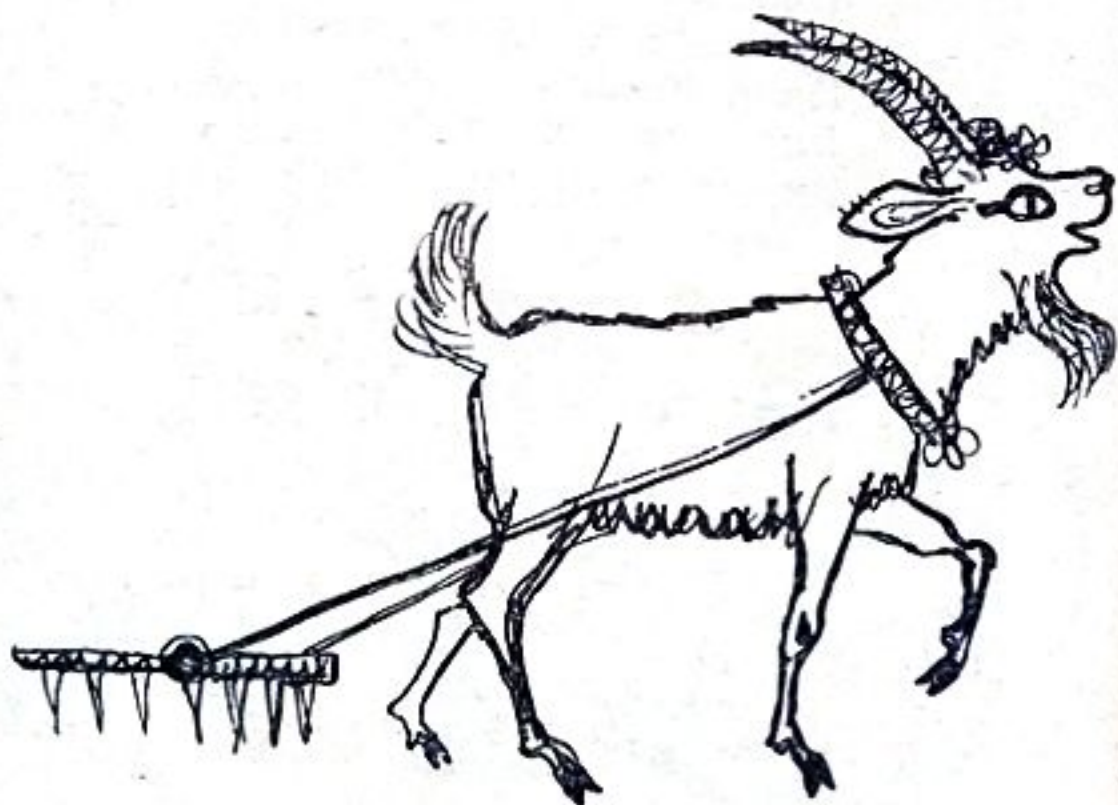
ЦАПОК

Взимку лагодив цапок
Віз, і борону, й плужок.

В квітні виорав цапок
Огородець і ланок.

Та й засіяв лан цапок
Для цапихи і діток.

А цапиха і дітки
Садять цапу огірки.

І Ж А К І Л П С

З їжака сміявся лис:
— В тебе чуб не так поріс,
Це не чуб — якийсь клубок
Чи то голок, чи шпильок.
В перукарню б ти побіг —
Там шпильки б свої постриг
Чи гребінчика б придбав —
Чуб по моді причесав.

Тільки це промовив лис,
А до нього змії підліз.
З жахом лис подавсь назад,
Та повзе на лиса гад.
Лис до пня скоріше — верть,
Та повзе за лисом смерть.
Коли враз клубок шпильок
Підкотився під пеньок,
Покотився до змії
І шпильками вбив її.

Бачить лис: це не клубок,
А завзятий їжачок!
Їжачку вклонився лис,
Лапку з вдячністю потис
Та й од радості аж плаче:
— Не стрижи шпильки, їжаче!

Взувши чоботи червоні,
Бусол йде по оболоні¹,
Жабку з'їсть, постоїть трішки
Та й мандрує знову пішки...
Переспить на корені
Біля річки Горені
И ранком диба по болоті —
Цілі дні він на роботі.

От і знову оболонь,
Тут цвіте бузків огонь,
Тут од квітів біло, синьо,
Тут місцина журавлина,
Тут, далеко від осель,
Проживає журавель.

Він з купини — із помосту —
Радо кличе бусла в гості,
Бусол дякує за честь:
— Вибачай, робота есть.

Здивувалася журавка:
— Чи робота, чи забавка?
Сіно вже стоїть в стогах,
Що ж робити в болотах?

Оболонь — низовинна лугова місцевість.

— Ти дивись, журавко, в корінь,—
Бусол дивиться за Горінь.—
Під корінням вдалині
Залягли «живі огні».
Люди торфом їх зовуть.
Ну, пора мені у путь.
Як торфовище знайду,
В гості з радістю прийду
І до вас, і до людей,
Бо вони моїх дітей
Дуже люблять, їм на хаті
Роблять гнізда, мов палати.
Для людей, як їхній друг,
Я вивчаю все навкруг.

Обізвалася журавка:
— Це робота, не забавка,
Може, й нас візьмеш з собою?
Побредем разом водою...

Та й пішли утрьох вони,
Щоб знайти «живі огні».

ЦАП І ДВІ ГРЯДКИ

(За народними мотивами)

У долині біля кладки
Посадили ми дві грядки,
Посадили огірки,
І червоні буряки,
І капусту, і петрушку,
І цибулю, і чорнушку,
І укріп, і часничок,
І пахучий васильок.

У долині біля кладки
Поливали ми дві грядки,
І ростуть в нас огірки,
І червоні буряки,
І капуста, і петрушка,
І цибуля, і чорнушка,
І укріп, і часничок,
І пахучий васильок.

У долину біля кладки
Забігає цап на грядки,
Хоче вкрати огірки,
І червоні буряки,
І капусту, і петрушку,
І цибулю, і чорнушку,
І укріп, і часничок,
Ще й надіти на ріжок
Наш пахучий васильок.
Ой ти, цапе бородатий,

Бачиш — мама йде із хати,
Тебе зловить за ріжок
Та й погонить на торжок,
Щоб не крав ти огірки,
І червоні буряки,
І капусту, і петрушку,
І цибулю, і чорнушку,
І укріп, і часничок,
І пахучий васильок.

Так що, цапе бородатий,
Сам берися за лопату
Та в долині біля кладки
Садови скоріше грядку.

ЯК ЖУРАВЕЛЬ ЗБИРАВ ЩАВЕЛЬ

На болоті журавель
Цілий день збирав щавель.
Назбирав собі на борщ,
Та якраз вперішив дощ,
І щавель знесла водиця,—
Без борщу лишилась птиця.
З того часу журавель
Сировим жує щавель.

ЗАЦВІЛА У ЛУЗІ ТРАВКА

Зацвіла у лузі травка,
Лугом дигає журавка,
А для неї журавель
Скрізь насіяв конопель,
Щоб журавка пряжу пряла.
Полотна сім'ї наткала,
Щоб втиратись не крилом,
А найтоншим рушником!

СІМ'Я ЖУРАВЛЯ

В чорнім лісі біля ставу
Журавель косив отаву,
І журавка не гуляла —
У стіжок сінце вклала.
Потім всіх своїх діток
Підсадила на стіжок.
Уминають діти сіно,
Грузнуть в сіно по коліна.

ЖУРАВЛИК І РУКАВИЦІ

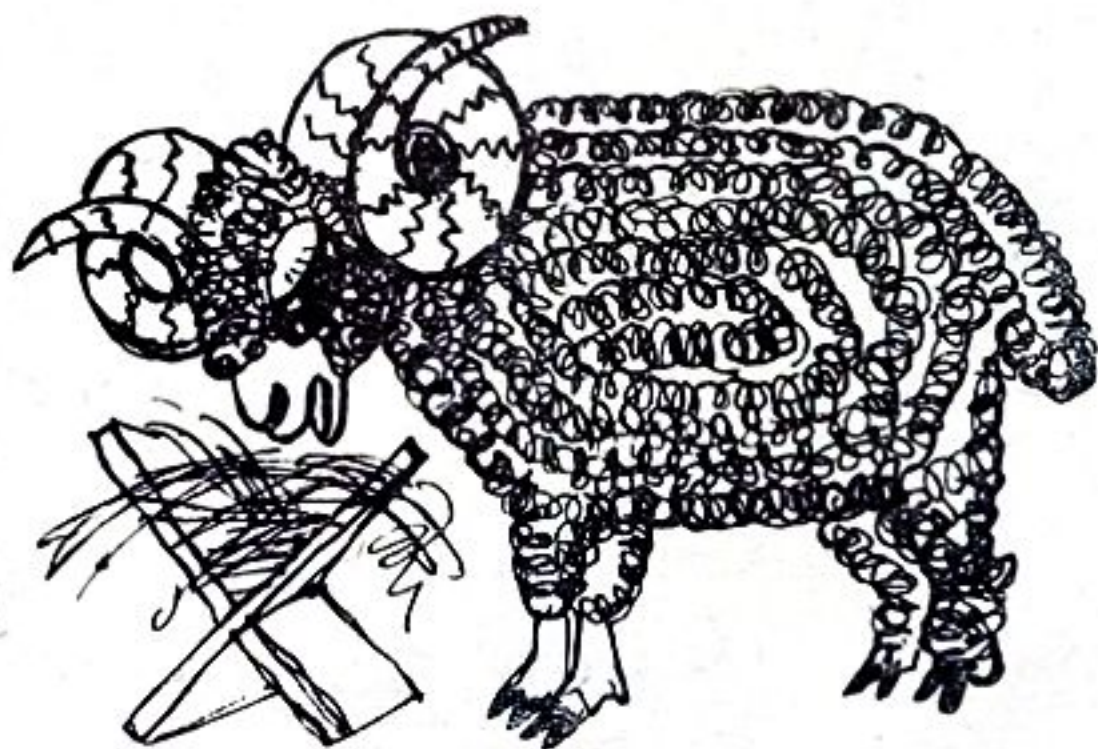
До журавлика під стіг
Баранець з села прибіг.
Він приніс в своїй торбині
Для журавлика хлібину,
Трохи ярої пшениці
І червоні рукавиці.
Та не знає птиця,
Нащо птиці рукавиці:
Чи на ноги їх надіти,
Чи на крила почепити,
Чи принести у хатину,
Де живе мала дитина?

ЖУРАВЕЛЬ

(За народними мотивами)

Журавель для баранця
Накосив стіжок сінця
Та й майструє ясельця,
Не собі — для баранця.
Хай баранчик — добрий гість —
Із яसेць сіно їсть,
Хай не смикає він стіг,
Бо зламати може ріг.

ЧОГО ЛИС НЕЗДУЖАЄ?

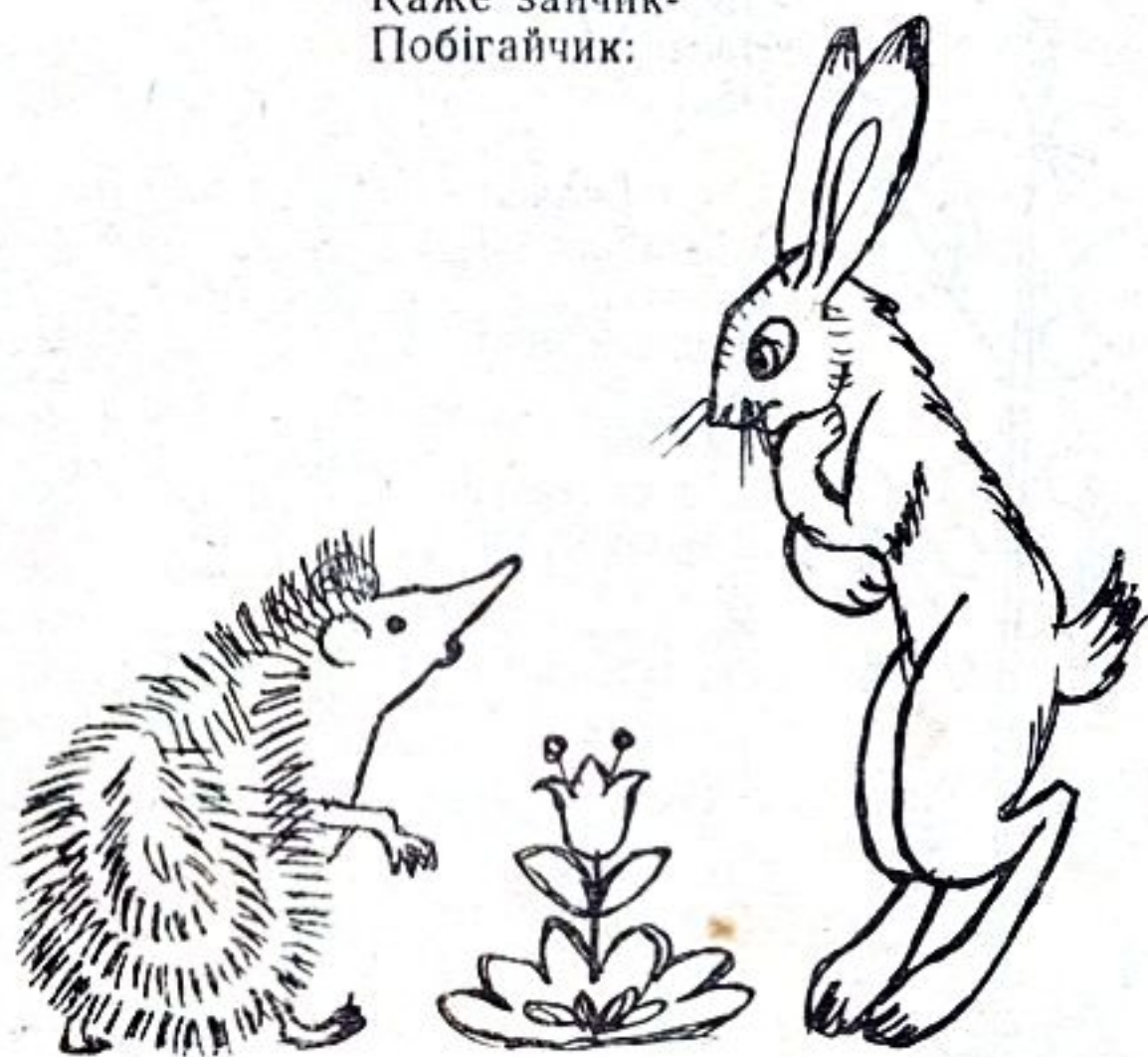
(За народними мотивами)

Ой у лісі калюжа є
А чого лис нездужає?
У калюжі мочить губи,
А на сонці гріє шубу.
Шуба в лиса притерта,
Губи в лиса подерті,
А усе за курятину,
А усе за гусятину
Та усе за поросята
Доведеться пропадати...
Ой у лісі калюжа є,
А чого лис нездужає?

І Ж А Ч О К

В піджачок
З голочок
Одягнувся їжачок
Та й із хати —
Назбирати
Грушечок-
Гниличок.
У долині,
На стежині,
Під дубком,
Стрівся
Зайчик-

Побігайчик
З їжачком.
Каже зайчик-
Побігайчик:

— Пропадаю,
Бо учора
Біля бору
Сталось горе:
Гнав мене лис
І у поле.

І у ліс,—
Загубив я шапку,
Покалічив лапку...—
Просить зайчик-
Побігайчик:

— Ой їжаче,
Мій земляче,
Їжачок,
Принеси мені
Грушок-
Гниличок
Для маленьких
Для сіреньких
Діточок.
По долині,
По стежині
Покотився
Їжачок
До ріки,
Де грушки-
Гнилички.

Іх збирав,
Іх чіпляв
На свої голочки.
По долині,
По стежині
Із грушками-
Гниличками
Поспішає їжачок
До маленьких,
До сіреньких,
До вухатих діточок.
Вибігли із хати
Сірі зайченята,
І в торбини,
І в хустини
Натрусив їм їжачок
Грушечок-
Гниличок
Із колючих голочок.

БІЛКА СУМОЧКУ ПОШИЛА

Білка сумочку пошила,
Не для чогось, а для діла,
Зайця вишила на ній,
Чимчикує в ліс мерщій.
А у лісі, лісі
Є горіхи на горісі.
Під пеньочками
Грибочки,
Є і груші, є й кислиці,
І жолуддя у травиці.
Білка сумочку свою
Розстебнула у гаю

І від рання до смеркання
В сумку зносить
харчування.

Білку взимку в холода
Не застукає біда.
Буде білка із дітками
Борщ варити із грибками,
Будуть в білки для утіхи
І кислиці, і горіхи.

ЧАЙКА

(За народними мотивами)

Хочеш — вір, а хоч — не вір:
В чайки шапка набакир,
Бо носила чайка сіно,
Обросилась по коліна;
Збило сіно шапку чайці,
Натрусилось у сап'янці¹, —
Так зате дітки чайні
Не в болоті сплять, а в сіні.

ДЯТЕЛ

По рецепту на базарі
Дятел вибрав окуляри,
Натягнув собі на ніс,
Полетів трудитись в ліс.
У осінню хмуру пору
Хитрий жук зашивсь під кору.
Дятел глянув, сів на сук,
Носом тук — і згинув жук.
От які-то окуляри
Вибрав дятел на базарі!

¹ Сап'янці — чобіжки.

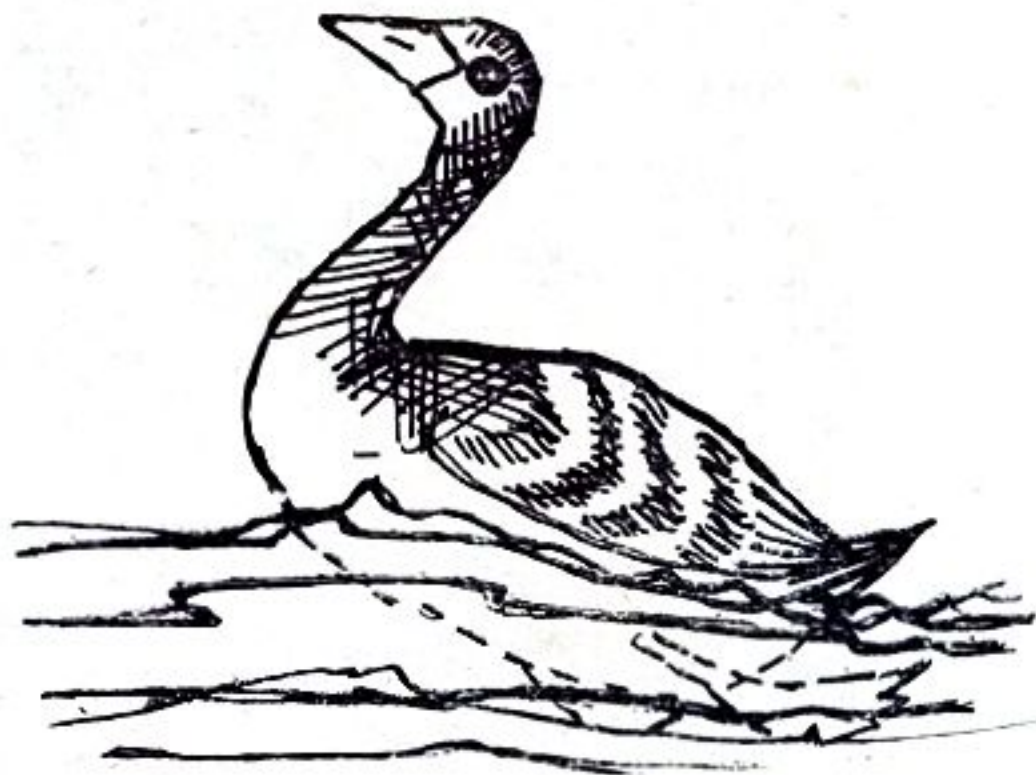
СИЧ І ОРІХИ

Сич орехів захотів,
На ліщину прилетів
І собі на втіху
Рве в мішок орехи.
Сич ореха в рот уклав,
Сич ореха пожував
Та й очима луна:
«Не орех — шкарлупа!
Обманула білка всіх,
Що, як мед, смачний орех...»
З гілки білка тихо:
— Не сичам орехи!

ГУСАК

Наш гусак піднявсь
на кладку,
Став, як завше, на зарядку,
Повернувся вліво, вправо,
Чітко робить вільні вправи.
От зробив гусак зарядку
Та й у річку --
бух із кладки! —
Міє крила, чистить лапки,
Каже качур: — Так-так-так,
Фізкультурник наш гусак!

КВОЧКА

На пеньочку
Сіла квочка
І годину
Без упину
Зашнуровує
Шнурочки.
А шнурочки
Ті шовкові,—
Буде квочка
У.обнові.
Квочка тішиться
Шнурками,
Не слідкує
За дітками.
Поки квочка
На пеньочку
Черевики
Шнурувала,
То ворона із розгону
Півничка спіймала...
Чуєш, квочко,
Кинь шнурочки!

ЧЕРЕПАХА

Кіт побачив черепаху,
Черепаху-костомаху,
Та й говорить: — От невдаха!
Зверху миска,
Знизу миска,
А між ними черепаха.
Де взялось на тебе лихо? —
Черепаха каже тихо:
— Ще давно колись мій дід
В косаря украв обід.
Той обід у двох мисках
Над лугами смачно пах.
Дід підважив першу миску,
В другу вліз, мов у колиску,
І кисіль до смерку їв,
А кисіль миски зліпів.
Так з'явилась черепаха,
Черепаха-костомаха.
І ти, коте, не кради,
Не минеш тоді біди.

КІТ

(За народними мотивами)

Біля річки на пісочку
Кіт зиркує з-за пеньочка,
Кіт у воду заглядає,
Тяжко думає-гадає:
«Як би рибу так зловити,
Щоб і ніг не замочити?»

І ЖАЧОК І ГРИБОК

Під березу їжачок
Наносив сінця стіжок.

Хоч і знає їжачок,
Що під сіном спить грибок.

От прокинувся грибок.
А на нім лежить стіжок.

— Ой їжаче, їжачок,
Забери кудись стіжок!..

Не послухався їжак:
— Проживеш ти, грибе, й так!

І розсердився грибок,
Вперся в землю — і стіжок

Розлетівся, наче пух.
Їжаку забило дух.

Сів і хлипає їжак:
— Я ж не знав, що буде так!..

ЧОРНОГУЗ ПРИИМАЄ ДУШ

Там, де гнеться верболіз,
Чорногуз
В ставок заліз.
А на птицю з верболозу
Вітер трусить
Срібну росу.
Рясно падає росиця —
Славний душ
Приймає птиця
Коло берега щодня
І не хниче,
Що росиця
Крижана!

БОРСУК

Біля гатки, коло хатки
Засадив борсук дві грядки
І світанням на зорі
Завалився спать в норі.

Спав борсук два дні й дві ночі,
Аж запухли в нього очі,
Потім встав, ум'яв пиріг,
Позіхнув і... знову ліг.

Коло гатки, де дві грядки,
Бачить заєць непорядки:

Не полив посів борсук,
Заець в нору — тук-тук-тук!

— Уставай скоріш, земляче,
Без води посів твій плаче!
— Зараз, взую чобітки —
За відро — і до ріки!..

Встав борсук, розправив плечі
І — не в двері, а до печі:
З'їв картоплю, з'їв кисіль,
Позіхнув — і у постіль...

Кажуть, горе тим грядкам,
Що попали борсукам!

БОРСУК І ЗАЕЦЬ

Цілу весну й ціле літо
Вчився заець шуби шити
По фасону і по мірі,
Так, як треба в лісі звіру.
А борсук сміявся з зайця:
— Ну, для чого мучить пальці?

З пошиття не буде толку —
Кидай дратву, кидай голку,
Та й полізем до баштана
Красти спілі баклажани,

Нагуляєм жиру в міру —
Жир замінить шубу звіру.

Заець крутить головою:
— Що мені робить з тобою?
Кинь злодійський шлях, борсуче,
Проживеш у світі лучче —
Будем разом і відразу
Шуби шить собі й на базу,—
Та й береться знов за діло:
За нитки, за дратву й шило.

Позіхнув борсук ледачий:
— Буду жити я інакше,—
Та й світанням у тумані
Опинився на баштані,
І з кущів їсть баклажани,
Запиває їх росою,
Щоб зібрався жир зимою.

І не бачить звір лінивий,
Що туман порідшав сивий,
Що встав сторож дід Пампушка
Й борсука бере на мушку.
Гримнув постріл над баштаном —
Звір метнувся з баклажанів,
Шерсть і кров летить із звіра,
Не до жиру зараз звіру.
Ледве він дотяг до гаю,
Впав під дубом і вмирає.
Тільки дякують дятлісі —
Не помер борсук у лісі:

Всі дробини з нього тихо
Впору вибрала дятлиха,
Помогла їй примочка впору,
І борсук заліз у нору,
А на галстук і сорочку
Сльози ллються в два струмочки...
Через місяць сяк-так вранці
Шкандибав борсук до зайця.
По останній саме моді
Заєць шубу шив в городі,
А зайчиха і зайчата
Вихваляли свого тата,
Бо вже майстром став їх тато,
Вже й диплом висить у хаті.
І сказав борсук поволі:
— Краще пізно, чим ніколи,
Ти прийми мене в науку...—
Заєць крикнув: — Друже, руку!
Я зроблю кравця із тебе —
Шити будеш так, як треба!..
І тепер вони на пару
Із найкращого товару
Шиють шуби по заказу
І для звіра, і на базу,
Шиють славно і відразу!

ЗАЄЦЬ І РАК

Вранці заєць біля дуба
Одягнувся в білу шубу,
Одягнувся, оглянувся,
В довгі вуса посміхнувся:
— Гарна шуба, шуба гожа,
І на полюс з нею можна,
Тільки жаль — чобіт нема,
А надворі вже зима...

Обізвався дятел з клена:
— Є знайомий рак у мене,
По твоєму він заказу
Зшив чоботи відразу.
Не ловив наш заєць гав,
А побіг мерщій на став.
Всівся заєць на колоду
Та й гукає прямо в воду:
— Вилізь, раче, із води,—
Вируч зайця із біди,—
Зший новенькі чобітки,
Щоб дзвеніли підківки,
Щоб і шпори дзеленчали,
Злого лиса відганяли.—
Із води вилазить рак
Та й говорить зайцю так:
— Я узимку спочиваю
І роботи не приймаю,
Аби влітку був заказ,
Зшив би чоботи ураз.

Заєць тихо у одвіт:
— Влітку тепло й без чобіт,
Влітку завжди забуваю,
Що прийде зима до гаю.

— Думать треба,— каже рак,—
А тепер ходи вже так.
До побачення, привіт...

Заєць досі без чобіт.

ПІВЕНЬ

Є в нас півень-молодець —
Роботяга і співець.
Прокидається він вранці,
Узувається в сап'янці
Й на зарядку у садок
Кличе всіх своїх діток.
Та й говорить він до них:
— Ну, дітки, глибокий вдих,
Ніг в колінах не згинайте,
Ширше груди розправляйте,
Вище шию, вгору крила,
Так, як радіо учило.

Піднімають крила діти —
Їм пора у світ летіти.

ГРИБ ДІТКАМ КУПИВ ШАПКИ

Гриб діткам купив шапки.
Повдягалися грибки
І стають аж на носочки,
Щоб їх бачили в лісочку.
Гриб говорить їм: — Дітки,
Не спинайтесь на носки,
Не показуйте шапки:
Ходить баба за дубами —
Попадете в борщ грибами.

НА БУРЯКИ

Півень важно йде до мами:
— Чи зварився борщ з грибами?
Кукуріку, кукуріку,
Дайте їсти чоловіку!
Киньте проса діточкам,
Бо пора рушати нам
Довгоносиків збирати,
Людям пособляти.

Півень йде на буряки,
А за ним біжать дітки —
От і гинуть шкідники.

ХИТРИЙ РАК

Ти-ни-ни, ти-ни-ни,
Є у річці лини,
Ми під берег ставим сак,
Воду б'ємо так і сак,
Та не вскочив лин у сак,
А уліз хитрющий рак.
В нього очі — ось такі!
В нього вуса — он які!
В нього клешні — от такі!
Полякались малюки,
Ледь в руках тримають сак,
А тим часом хитрий рак
Дав швиденько задній хід
Та й шубовсть з розгону
в брід.

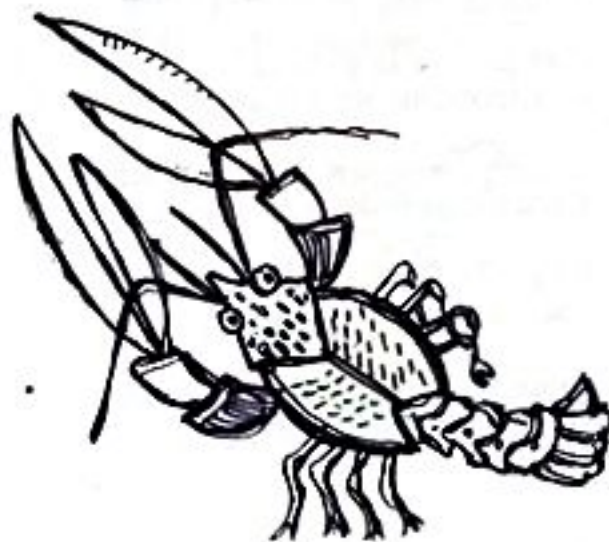
Ми скоріше ставим сак,
Воду б'ємо так і сак,
Але десь подівся рак —
Не улазить рак у сак.
От аби тепер спіймали,
То в торбину б заховали.

РАК

Рак колись у став попав
І на все бурчати став:
— Ох, порядки ці тутешні!
Тут нема й одної клешні,

Тут вважають, що й судак
Має право, наче рак...
Тут одна, виходить, дьяка,
Що за рибу, що за рака!..—
Гудить, лає рибу рак:
— Риба вся пливе не так!
В риби й очі не рачині,
Не стирчать, мов горошини!
Тільки я навів би лад:
Риба плавала б назад,
Всій би рибі я охоче
Уставляв рачині очі.
Я не панькався б із нею,
Аби став в ставку суддею!..

Та не став суддею рак,
Бо потрапив вчасно в сак.

ВОВК

(За народними мотивами)

Вклавши в торбу харчування,
Вовк пішов на полювання.

Цілий день бродив борами,
Дряпавсь лісом і ярами.

Утомивсь, поліз в торбину,
Коли бачить — кінь в долині!..

Вовк покинув костомаху —
Й до коня зі всього маху.

Мчить і впе по долині:
— Буде кінь в моїй торбині!

Лис регоче із узлісся:
— Сіромаче, не хвалися!

Вовк вчепивсь в коня зубами —
Кінь як вдарить копитами —

Квакнув вовк на всю долину,
Звісив голову в торбину.

Вовк не дише — врізав дуба,
Буде з вовка ловка шуба.

ЧИМ ВЕДМЕДЮ ПОСОБИТИ?

У діброві при долині,
Де біжить-дзвенить струмок,
Посадив ведмідь малину
І для себе, й для діток.

Взяв ведмідь відро із хати
Та й чалапає в струмок:
Взявсь малину поливати
І для себе, й для діток.

А вода біжить з відерця,
Витікає прямо вмить.
Ухопивсь ведмідь за серце —
І не знає, що робить.

Підкажіть скоріше, діти,
Чим ведмедю пособити?

ПЕРШИЙ СНІГ

(За народними мотивами)

Спати ліг клубком
Вовчик під стіжком.

Перший сніг-сніжок
Притрусив стіжок.

Вовчик вранці встав,
З жаху ледь не впав:

— Білий тут лужок,
Білий і стіжок!..

Не сюди прибіг!..—
Вовчик знов приліг

І не знає звір,
Як потрасти в бір.

Козкош

ЧОМУ КРИТ НЕ З'ЯВЛЯЄТЬСЯ НА СВІТ

У кротихи
Сталось лихо,
І кротиха
Плаче тихо
У норі
Від світання
Й до зорі.
У кротихи
Любий кротик —
Чорна шубка,
Чорний ротик —
Розлінився
В самий край:
Не виходить
Навіть в гай.
У оселі,
На постелі,
Загорнувшись
В кожушини,
До полудня
Спить дитина.
А як встане,
То в постіль
Прочить в мамі
Хліб і сіль,
Борщ з грибами
Та кисіль.
Ну, а мама,
Так, як мама —

Сипле в миску
Борщ з грибами,
Крає хліб,
Несе кисіль,
Не до столу,
А в постіль,
Та й говорить
До дитини:
— Ти б хоч вмився,
Любий сину,
Хоч промий
Свої очиці,
Я подам тобі водиці,
Не з криниці,
А тепленької
З горнятка,
Вмийсь хоч лапкою,
Дитятко...—
А дитина
Позіхає,
Ліньки спину
Вигинає:
— Я вмиватися
Не хочу,
Бо біда,
Як зайде вода
У очі.—
Та й бере
У мами горщик,
Де парує
Свіжий борщик.
Так і жив

Собі в оселі,
Так і їв
Собі в постелі
Мамин кротик —
Чорна шубка,
Чорний ротик.

От пройшло
Із пару літ,
Із дитятки
Виріс кріт.
В нього вже
Не лапки — лапи,
Розчепірились,
Мов краби,
І не шубка
В нього — шуба,
І не зубки —
Добрі зуби,
Тільки зменшились
Очиці
Без вмивання,
Без водиці.
Та не журиться
Цим кріт,
У оселі
На постелі
Поїдаючи обід...

Але якось
Восени
Забажав кріт

Свіжини.
Він почув,
Як угорі
Біля самої
Нори
З груші
Сипались грушки,
Та не в рот,
А у город.
Кріт послав би
Рідну маму
По грушки-гнилички
Та, на лихо,
Мама саме
В молоденької невістки
Варить кашу й борщ з грибами.
Кріт вертівся,
Кріт крутився
На постелі:
Можна б вийти
Із оселі
Замість мами
По грушки-гнилички
Та не хочеться
Кротові
Підійматись у діброву,—
Це ж турбота,
Це ж робота,
Це ж згинатись,
Розгинатись,
Це ж, дивися,
Ненароком

Попаде росиця
В око.
От аби у добру пору
Закотилась
Грушка в нору,
Мав би кріт
Собі обід.
А тим часом
Чує кріт —
Підвело йому
Живіт.
Каже кріт собі під ніс:
— Ох, прийдеться
Йти у ліс.
Принесу мішок
Грушок,
Принесу я сам у дім,
Сам помню,
Сам поїм.—
Кріт озувся,
Одягнувся,
Взяв під руку
Шапку-бирку
Та й посунувсь
З ліжка в дірку.
От і виліз
Кріт на світ,
Крадькома
На сонце — глип,
Та й очицями
Кліп-кліп
І від променя

Осліп.
Кріт скоріш
Без шапки-бирки
Опустився
В рідну дірку.
З того часу
Більше кріт
Не з'являється
На світ.
Він літує
І зимує
У норі,
Тільки шапку
Залишає угорі.

ЗАЯЧИЙ СЕКРЕТ

(Казка-жарт)

Заєць-батько у крамниці
Піввідра купив пшениці,
Сів з пшеницею на віз
І на млин її завіз.
У млині коза в спідниці
Точно зважила пшеницю,
А мірошник, сплюх-борсук,
В діжку висипав мірчук,
Записав його у книжку
Та й вмостився спати в діжку —
Ліг на лапу і за мить
Так хропе, що млин тремтить.
Бідний заєць ледь не плаче:
— Встань, борсуче, встань, земляче,
Роздери зайчаткам круп
І на кашу, і на суп,
Бо нема зимою паші,
Діти ж просять супу й каші.
— Хай пождуть зайчатка трішки,—
Обізвавсь борсук із діжки.—
Я лиш зиму пересплю,
А весною круп вмелю.—
Та й накрився з головою
Кожушиною новою.

Заєць схлипнув у млині:
— Що ж робить тепер мені?—
Лихо зайцеві у світі —
Пропадуть без манни діти.

Кізка ніжками туп-туп:
— Ми самі намелем круп!—
Та й бігом з відром угору,
В кіш пшеницю сипле скоро.
Затремтів старенький млин,
І почав молоти він...

Розпрощавшись з козою,
Заєць біг в ліси з крупою,
А до зайця навпрошки
Звідусіль спішать дітки,
Похуділі, помарнілі,
Та усі для зайця милі.
Заєць каже казку їм
І веде усіх у дім.
В домі зайця піч здорова,
А у ній сухенькі дрова.
Заєць дрова запалив,
У горня водиці влив
І з відра засипав круп
Та й до печі туп-туп-туп:
— Гей, варися, манна каша,
На усю родину нашу...—
Прямо з полум'я горщик
Заєць ставить на пеньок.
Каша вийшла без догани —
Діти всю поїли манну,
Потім, ставши укружка,
Станцювали козачка.
З того дня щодня без каші
Не жили зайчата наші,
І на диво звірини

Стали дужими вони.
Якось їх побіля луку
Перейняв старий вовцюга,
Гнався, гнавсь за ними вовк,
А який із того толк?
Впав, захекавшись, в знемозі,
А зайчата на дорозі
Стали весело вкрузка
Та й танцюють козачка.
Вовк дивився, вовк журився
І голодним в ліс поплівся;
Знав би він секрет зайців,—
Сам би кашу манну їв!

БУРЯЧОК І ІЖАЧОК

На городі,
Що при броді,
Біля гатки
В грядку-
Латку
Сам, без матері,
Без татка,
Іжачок,
Мале дитятко,
Садить носом
Бурячок,—
Проштовхнув
У грядці дірку.
В дірку
Вкинув насінинку.
Славно,
Справно
Іжачок
Посадив
Свій бурячок.
Шубу знявши
З голочок,
Заскородив
Грядку-
Латку
Та й бігом
З відром
До броду —
Лле на грядку
Теплу воду.

Іжачок,
Мале дитятко,
Сам полив
З посівом грядку.
Потім став
Собі на кладку
Та й гадає
Важно гадку:
Що йому
Робить і як,
Щоб на славу
Ріс буряк?

Промайнуло
Кілька днів,
Бурячок
Зазеленів.
Іжачок
Взяв сапку
В лапку,
Посапав
Світанком грядку,
Щоб не муляли
Грудки
Бурячка
Попід боки.
Не лінився
Іжачок —
Доглядав
Свій бурячок —
Шарував
І поливав,

Різних добрив
З віз привіз,
А буряк
Все ріс і ріс,
І угору і униз.
Пролетіло
Тихе літо,
Із полів
Зібрали жито,
І моторний
Іжачок
Сам прийшов
По бурячок.
На городі
Іжачок
Смикав з грядки
Бурячок
І руками,
І ногами,
Гичку стис
У кулаки,
Підривався
Під боки,
Та не зрушився
Ніяк
З ґрунту
Капосний буряк.

Іжачок,
Мале дитятко,
Утомився,
Зажурився

І заплакав
Біля грядки.
Їжакові мама
Й татко
Чують, плаче
Їх малятко,
Та й бігцем, тюпцем
Із хатки
Перебігли разом
Кладку:
— Не ридай,
Їжаченятко,
От ми разом
Так і сяк
З грядки
Витягнем буряк.—
І всі трое
Дружно, любо
Буряка
Беруть за чуба.
Потягнули
Вгору, вбік,
Смик уліво,
Вправо — смик,
А буряк
З землі — ніяк!
Здивувались
Мама, татко:
— От який буряк
В малятка! —
Та й на поміч
Звуть в долину

Іжакову
Всю родину.

Позбігалися тітки,
Наїжачені дядьки.
Швагери
І дівери,
І брати,
І свати,
І зовиці,
І сестриці,
І малята-
Небожата, —
Всі колючі,
Всі чубаті.
Стали колом
Тісно в полі,
Узялися
Так і сяк
І за гичку
Й за буряк,
Разом крикнули
Улад,
Похилилися
Назад —
На всю силу
Іжачину
Потягнули
Бурячину.
І поволеньки
Отак
З грядки

Вирвали буряк!
Не буряк,
А бурячище —
На півметра
Корневище!

Здивувався
Іжачий рід:
— Є ж у світі

Корнеплід!
Де й коли
Такий поріс?
Не поміститься
В наш віз! —
І всім родом
Понад бродом
Буряка
Із грядки-
Латки
Покотили
Аж до бору
На зимівлю
У комору!

Я всім зуби замовляю,
Не скупись лише на плату!—
Та й до зайця суне в хату.
Узяла з водою миску,
Запалила смільну тріску,
Тріску кинула у воду,
Важно всілась на колоду,
Пошептала, поплювала,
Заробіток в зоб сховала
Та й говорить до зайчихи:
— Від горілки в зайця лихо.
— Не кажіть мені такого:
Не куштує він спиртного,
Росу п'є лишень з травиці...
— Хай не п'є він і росиці!
Хай не їсть він і капусти,
Тоді зайцеві відпустить! —
Розпустила жаба рота
Та й полізла у болото.
Дрозд їй крикнув з деревини:
— Гнати жабу з медицини!
Ви ж, зайчихо, в цюю ж мить
До аптеки, звісно, мчіть.

До аптеки мчить зайчиха,
Срібні гроші губить з лиха.
У аптеці дятел бурій
Готував комусь мікстуру,
А зайчиха в плач з порога:
— Дайте, дятле, допомогу!..—
Дятел швидко до зайчихи:
— Що за горе, що за лихо?!

Чим я зможу, пособлю:
Зайця вашого люблю.
Дайте вашу рецептуру,—
Йде до ліків дятел бурій.
А йому зайчиха глухо:
— Не дала її шептуха...—
Тут як вдарить дятел дзьобом:
— Сором вам перед народом
Досі вірить в забобони!
А шептуху по закону
Передам на суд звірячий.
На суді нехай закваче! —
Дятел скинув
Тапочки,
Одягнув червону
Шапочку,
Взувся в чорні черевики,
Спакував у торбу ліки,
Взяв ціпка і окуляри
Та й з зайчихою у парі
Йде скоріш до зайця в хату:
Треба ж зайця рятувати.

Біля хати на стежині
Стогне заєць у хустині.
Дятел зайця утішає,
Зайцю рота розкриває
І здіймає зразу ж крик:
— Ви відсталий чоловік!
Ви лінивий нечепура!
Ви цураєтесь культури!..
І загинуть зуби ваші,

Не в'їсте тоді і каші,
Не кажу вже про капусту,
Хай вам, зайче, буде пусто!
— Чим я, дятле,

провинився?—

З жаху заєць затрусився,
Сів на призьбу, гірко плаче.
— Ти не чистиш зуби, зайче.
І все лихо йде від цього,—
Каже дятел зайцю строго,—
І твої погані зуби
Доведуть тебе до згуби.
Ось тобі шалфей пахучий —
Від шалфею стане лучче,
Ну, а потім... думать треба,
А тепер піду від тебе,
Бо й дивитися не хочу
На запухлий ніс і очі...

Ліки зайцю пособили,
Знову ходить заєць в силі,
Знову бігає по рясту,
Закупив в аптеці пасту,
Щіточки і порошок
І для себе, й для діток.
І щоранку
До сніданку
Із дітками-
Малюками
Чистить зуби коло дуба,—
Й не болять у зайця зуби!

В ІЖАКОВІМ ВІТРЯКУ

(За народними мотивами)

В день врожаю так і сяк
Змайстрував їжак вітряк:
Стіни дранкою покрив,
Крила з лубу поробив.
Вітер вдарив із борів,
Вітер крила закрутив —
І посипалась мука
У приполи¹ їжака;
І на радощах їжак —
Руки в боки — і в гопак!
На вітряк тюпком, бігом,

¹ Приполи — поли одежі, за-
вернуті так, щоб у них можна було
що-небудь покласти.

Звір посунув із зерном
Два мішки ведмідь приніс,—
Ледве-ледве в двері вліз.
Борсучище-лежебок
Притаскав один мішок,
У куток мішок поклав
І на ньому задрімав.
Потім всунувсь в шубі кріт.
Хоч і лився з нього піт,
Але він волік овес —
На кисіль піде увесь.
Цап з цапихою удвох
Принесли сухий горох,
Бо з горохом пиріжки
Полюбляють їх дітки.

Зайця теж небрала лінь —
В торбі він приніс ячмінь.
Свині ж возять на возах
Кукурудзу в качанах,
Бо її вродило так,
Що не вмістиш і в вітряк.
Хитруватий злодій-лис
Лантух гречки тихо вніс,
Поклонився низько всім:
— Я уже м'ясця не їм,
Перейшов на пампушки,
На гречані галушки. —
Та озвався з коша їжак:
— Ой не так, не так, не так!
Ще сьогодні хижий лис
У зубах куріпку ніс! —
Як розсердиться кабан:
— Знову, лисе, за обман!
Ти і гречку десь украв,
Бо не сів, не орав! —
Лис мерщій із вітряка,
Кинув гречку в їжака.
Звірів запитав їжак:
— Може, зробимо отак:
Для куріпчиних дітей
Змелем лантух гречки цей?
— Згода! Зробимо отак! —
Загукав увесь вітряк. —
А підступних злодіяк
Ми не пустим на вітряк! —
Вітер вдарив із борів,
Вітер в крилах загудів,

Вітер крила закрутив, —
І муки тугий струмок
Ллється зразу у мішок.
Знов не витримав їжак —
Потягнуло на гопак,
А за ним ведмідь присів, —
Закружляв танок звірів,
Всюди стукіт, всюди гук,
Аж прокинувся борсук:
— Не жалійте, звірі, ніг! —
Крикнув він і спати ліг.
З їжачихою їжак
Ходять кругом так і сяк.
Із крота вже ллється піт —
Не жаліє кріт чобіт:
— Гей, давай, давай, давай
І на щастя, й на врожай! —
Цап з цапихою удвох
Весь розсипали горох,
А вітряк все хить та хить —
Це танцює так ведмідь:
— Ось ударте ще отак,
Щоб гойднувся весь вітряк! —
Навіть заєць із дітьми
Б'є підлогу чобітьми:
Лис вже зайця не ляка,
А в мішки тече мука,
А в мішки тече мука!

НЕВМІЙ І УРОЖАЙ

Там, де верби гнуться в став,
Ранок променем заграв,
І під променем хмарина
Зацвіла, немов жоржина.
Десь за вербами в лугах
«Дир» та «дир» — озвався птах,
Загудів комбайн у полі,
Ширшим стало все навколо —
Бо, де верби гнуться в став,
Ранок сонячний настав.
І давно у нашій хаті
Встали тато, встали мати,
Встав Іванко-молодець,
Веселун і в дуду грець.
А малесенька Олянка
Вже гусят зове до ганку,
І вони летять пушком
До Олянки з фартушком.

Вже і лялечка в колиці
Просить в мамі щось поїсти,
Тільки спить іще Невмій,
Середульший братик мій,
Замотавшись у ряднину.
Спить дванадцятую годину,
Спить клубком, немов їжак, —
Цілу ніч проспав отак.
Може, він втомився вчора?
Може, дрова віз із бору?
Може, бігав на лужок
І складав сінце в стіжок?
Може, славним трактористам
Він носив у поле їсти?
Ні, забравшись під пень,
Пролежав Невмій весь день
І нічого — нітелень!

— Чи не час йому вставати? —
Зупинивсь над ліжком тато.
— Не чіпай синочка мого! —
Каже мама від порога. —
Він у нас іще маленький,
Недоросточок слабенький...
Хай поніжиться Невмій,
Дорогий, найкращий мій...
— Ой гляди мені, Явдохо! —
Тато сердиться потроху. —
Мазуна ти не жалій:
Не малий у нас Невмій!
Він за мискою аж пріє,
А робити не уміє!.. —

Так щодня у нашій хаті
Гомонять татусь і мати
І чекають, що Невмій
Візьме все у розум свій.
Це Невмій, бува, й прослуха,
Та пускає з вуха в вухо,
Бо збагнув уже Невмій:
Є у нього захист свій.

Ранок сонцем хлюпа всюди,
Йдуть і їдуть шляхом люди,
Бо із краю та у край
Ходить в полі Урожай.
Вже у полі мама й тато,
Вже на луг пішли гусята,
Подалися й ми на став,
А Невмій лиш тільки встав,
Очі заспані продрав.
— О, як сонце сліпить очі!
Й спать воно чомусь не хоче...
От якби я сонцем став.
Тільки б їсти уставав! —
Неумій зирнув по хаті:
— А де ж тато, а де мати?!
Де Олянка з фартушком?
Де Іванко із Даньком?
Розійшлися всі усюди?
То й вмиватися не буду!
Тільки де сніданок мій? —
Зирить поглядом Невмій.
Бачить він на скрині миску,
Та не харч в ній, а записка:

«Ой Невмію, уставай,
Бо проспий ти і врожай!»
Неумій вже хоче їсти,
Та у піч не хоче лізти.
Звісно, є щось у печі,
Але як на рогачі
Взяти горщик запашний?
Став і думає Невмій:
«Це аби була Оляна,
Вона б борщика налляла,
Забілила б молоком —
Сів і їв би за столом
Та питався: -- Що на друге?—
А тепер прийшлося туго...»
Взявсь Невмій за рогачі,
Борщ шукає у печі.
Та схитнувся в Невмія горщик —
І полився з печі борщик.
Ллється борщик в три струмки,
Витікають буряки,
І картопля, і капуста,
І навар, і м'ясо тлусте.
Рогачі жбурнув Невмій,
З хати вибіг сам не свій...
От біжить Невмій до діда,
Щоб поспіти до обіду.
Є в Невмія строгий дід,
Він прожив сто з гаком літ.
Влітку він живе у полі —
Догляда колгоспні бджоли.
Полюбляє дід бджолу
И добуває мед селу.

Коло ставу біля гаю
Неумія дід стрічає:
— Помагать прийшов мені?—
І зітхнув Невмій: — Та... ні!
Я, дідусю, хочу їсти!
За обід пора вже сісти...
— Та вже час, — промовив

дід.—

Що ж давати на обід?
Може, юшку із в'юнами?
Може, кашу із линами?
Може, липовий медок
Чи солодкий пиріжок?
— Та усе давайте, діду,
Все згодиться до обіду!
— От і добре, — каже дід. —
Славний буде в нас обід.
Ти мерщій бери, онуку,
Мого ножика у руки,
До ладу почисть в'юни,
Добре випатрай лини,
Принеси відро водиці,
Назбирай сухої глици
І вже, — чуеш? — заодно
Пересієш борошно.
Я ж найду усю приправу,
Щоб обід удавсь на славу.
— То у вас обіду — ні?
— Зараз буде на вогні.
Порпайсь, внучку, із в'юнами
Та з ледачими линами,
У курінь біжи мерщій!—

Та сльозу пустив Невмій:
— Я не вмію працювати,
Це говорить навіть тато!
— То учися, внуку мій,
І назвуть тебе — Умій!
— Я... учитися не хочу!..—
Неумій втирає очі.
І ногою тупнув дід:
— Ти поганий дармоїд!
Ти ганьбиш увесь наш рід.
Бачиш — люди роблять в полі,
Мед несуть у вулик бджоли,
Навіть крихітка-мурашка
Соломинку тащить важко,
Бо щось має будувати —
Може, хижу, може, хату.
Тільки трутень-дармоїд
Незароблений обід
Тягне похапцем до рота
І втікає від роботи.
Запечалився Невмій:
— Прощавай, дідусю мій!
Ти не гнівайся, дідусю,
Як робити научуся,
То прийду на твій медок,
На солодкий пиріжок,
І на юшку із в'юнами,
І на кашу із линами —
Разом зваримо обід... —
Дід гука Невмію вслід:
— Краще б в мене ти науку
Починав проходить, внуку,

Біля вуликів, роїв...
Що я вмію, ти б умів,
І за чесну працю всюди
Шанували б тебе люди!..—
Та пішов мерщій Невмій
І голодний, і лихий.

За дзвінками пшеницями
Стрівсь Невмій із косарями.
Косарі ведуть покіс —
Жито хилиться з-під кіс;

А жінки за косарями
Урожай гребуть граблями
І за снопом в'яжуть сніп —
Буде тут чимало кіп.
Став Невмій біля покосу.
— До роботи, хлопче, просим,
Бачиш, скільки тут снопів!—
Хтось озвався з косарів.
— Це мені снопи носити?
Це тяжка робота в світі:
Ними змуляю плече
Й сонце тім'я напече...
— Так тоді в поділ сорочки
Ти визбируй колосочки.
— Як збирати їх мені?
Треба ж гнутись до стерні.
А стерня мене поколе...
Не мені робити в полі!
— Що б робити ти зумів?—
Хтось питався з косарів.
— Першим ділом, я б поїв,
Потім трохи відпочив. —
Засміялись всі навколо,
Лине регіт на все поле:
— Не хлопчина це, а гріх.
Тільки спить і їсть, як в міх.
А пора б робити вміти,
Як уміють інші діти...—
По стежині польовій
Йде заплаканий Невмій.
Стало соромно хлопчині:
Всі щось роблять у долині,

Всі веселі у труді,
Тільки він один в біді.
Всі сміються люди з нього,
Що не робить він нічого.
«Може, взяти й до копи
Занести хоч два снопи?»
А в цю пору по долині
Із зерном іде машина,
Богатир сидить на ній
У одежі золотій.
В нього брови — із колосся,
В чуб колосся заплелося,
І сміється богатир
Так, як батьків бригадир.
Але ось він хмурить брови:
— Що за плач коло діброви?
Гей, товаришу Невмій,
Голосить мені не смій!
Ти голодний, добре бачу.
А голодний, бо ледачий!—
Зупинився Неумій
На доріжці польовій
І хоч лячно, а питає.
Хто його з машини лає.
Посміхнувся богатир
Так, як батьків бригадир:
— Не пізнав мене, Невмію?
Я — усіх людей надія,
Я — товариш Урожай,
Що годує цілий край.
Ждуть мене міста і села,
Бо я щедрий і веселий.

Вперш нагнувсь над колоском
З молодим дзвінким зерном.
Вперш зв'язав снопа тугого
Із ячменю золотого
І, мов щастя, його ніс
На покритий лубом віз.
І почув про себе нині
Добре слово у долині;
Перша тепла похвала
В серце глибоко лягла.
І дарма, що нині тіло,—
Та кипить в Невмія діло.
А смерком він в ліс пішов,
Назбирав у лісі дров

(І не мало, і не багато)
Та й несе до діда свого.
Дід дивується, мовчить,
А Невмій з відром вже мчить
До пахучої криниці
Та й несе бігцем водицю.
— Може, ще вам допомгти,
Бо пора й додому йти.
— Ще піди в курінь, синашу,
Принеси вечерю нашу:
У полумиску медок,
А в тарілці пиріжок,
Теплу юшку із в'юнами,
Добру кашу із линами.
Іж, дитино, виростай.
Це під вечір Урожай
Говорив мені про тебе,
Що ти робиш так, як треба.
— Це лише початок мій...—
Каже дідові Невмій.—

Я навчусь робить, як тато,
Стану вам допомагати...
— Помагай, моє дитя,
З мозолями йди в життя!—
Сів Невмій біля старого
Коло вогнища ясного.
А полями з краю в край
Ходить щедрий Урожай,
Сіє зерно без кінця
Добрим людям у серця.

**ЯК РЕМЕЗ
РОЗБИВАВ КРИГУ**

Ремез — пtiчка
Невеличка,
Навіть менший
За синичку,
Та він справний
Трудівник,
Вмілий, гарний
Будівник.
Як збудує
Він хатину,
То здивує
І людину.
Ремезиха
Й ремезятка
Завжди тихо
Хвалять татка
І за хату,
Мов палату,
І за вдачу
Не ледачу,
І за руки
Справні, вмілі,
За науку
І за силу.
Над замерзлою
Рікою
Це підслухала
Весною
Качка біла,

Здивувалась,
Засміялась
І присіла:
— Де у ремеза
Та сила?
Він дрібненький,
Мов горіх, —
Розбирає качку сміх.—
Сила, звісно,
Є в орла,
У журавки,
В журавля,
Є у гуски,
В трясогузки,
В гусака
І кулика,
Є в лисухи,
У чорнухи,
У шпака
І у чирка,
І в чубатого нирка,
В коноплянки,
У вівсянки,
В качки-прачки,
Задавачки
І в зозулі-
Одиначки.
Тільки в ремеза,
Пробачте,
Нема сили,
Хоч заплачте.
Із плачем

Біжать пташата —
Посмутнілі ремезята,
Через гору
В будконтору,
Де працює,
Де буде
Їхній тато.
Дуже важно
І уважно
Ремез слухав
Діток всіх,
Хоч душив
Пташину сміх.
Ремез мав
Веселу вдачу,
І дарма,
Що качка
Кряче,
Він давно
До того звик,
Що у качки-задавачки
Завидючий був язик.
Тільки й чуєш:
— Так-так-так.
От по плаванню
Гусак,
Не жонатий
одинак,
Знов отримує
П'ятірку,
А мені
На серці гірко.—

Ремез каже:

— Ремезята,
Не журіться
Ви за тата,
Тато зітканий
Із сили,
А які у нього
Крила!
В них живе
Орлина сила.
Схочу —
Гору перескочу,
Схочу —
Землю облечу,
Лід на річці
Розтопчу!—

Пораділи

Ремезята,
Обнімають
Свого тата,
Забиваються
Під крила,
Щоб собі
Набратись сили.
Потім пурхнули
Угору —
Полетіли
З будконтори
В рідний дім.
По дорозі
Всім, усім
І співали,

Й щебетали,
Що їх батько,
Як захоче,
Усі гори
Перескоче,
А як схоче —
І згори
Кригу зломить
На Дніпрі!

Як почувла
Качка біла
Про таку
Шалену силу,
То спочатку
Заніміла,
Ну, а потім —
Ках-ках-ках,
Та скоріше
По хатах,
Всім розносить
Качка вісті,
Нема часу і поїсти.
Ремез — птичка
Невеличка,
Навіть менший
За синичку,
Та пішла
Про нього слава
На пташину
Всю державу.
І спішать

До нього гості —
І заслужені,
І прості:
Журавлі
І крохалі,
І чирки,
І кулики,
І лисухи,
І чорнухи,
Сіра гуска
Й трясогузка, —
Водоплавний
Валить рід,
Просить птичку
Невеличку
Розломить
На річці лід.
Бо вже птицю
Без водиці
Тисне холод,
Мучить голод, —
Пропаде
Пташиний рід,
Як не зломить
Ремез лід.
Ремез дякував
За шану.
Але зараз
Він по плану,
Як і завжди
Навесні,
Цілі ночі,

Цілі дні
Дачі зводить
Коло броду,
Підключає
Газ і воду,
Так що зараз
Не до льоду.
— Але десь
Через неділю
Покажу свою
Вам силу.—
Водоплавний
Славний рід
Варить ремезу обід,
Напікає
Пташці хліба,
Жарить рибу,
Носить пиво
І кисіль,
Щоб набрався
Ремез сил.
Не цурався
Ремез страв,
Та щодня
Крадьком літав
Подивитися на лід.
Оглядав його як слід,
Коло броду
Сам знаходив
Ніздрюваті острови
Й прикидав
Щось в голові...

От пройшло
Ще кілька днів,
Квітень землю
Обігрів,
В сітці ніжних
Промінців
У діброві
Ряст зацвів.
Десь поділись
Холода,
І в цю пору
Крізь крижини
Синьо-синьо
Просочилася вода.
Ось тепер
Побіля річки
Ремез — птичка
Невеличка
Позбирав
Пташиний рід, —
Нині ремез
Зломить лід!
Над лугами,
Берегами
Ходить птиця
Табунами.
Біля річки,
Біля броду
Всі чекають
Льодоходу.
І гарячка,
І нетерплячка,

І надії,
І сумніви
Поспліталися
На диво.
Качка-крячка,
Задавачка,
Вість несе
До берегів:
— Ремез птицю
Обдурив —
На дурницю
Їв і пив,
Так-так-так,
Він брехливий,
Мов гусак,
Де йому розбити лід!—
Схвилювавсь
Пташиний рід.
А тим часом
З будконтори
Вилітає ремез
Скоро,
Підіймається угору.
Ось повис
Понад Дніпром,
Та й до низу
Напролом —
Як ударить
Птах крилом
По пролизаній
Крижині —
Крига трісь

Пополовині.
А за нею —
Третя, п'ята!
Грім піднявсь,
Мов б'ють гармати!
Закрутивсь
На річці лід,
І почався
Льодохід!

Водоплавний
Славний рід
Ввесь до ремеза
Спішить,
Славить пташку
На весь світ,
Підіймає на «ура»
Понад берегом
Дніпра.
Навіть качка-
Задавачка
Загойдалась
Вліво, вправо:
— Заслужив
Наш ремез славу,
Так-так-так,
Ремез — птиця —
Не гусак! —
Ремез слухав все,
Сміявся
І ніде не
Задавався,
Бо хорошу

Мав удачу,
Роботящу,
Не ледачу,
Будував
Хати і дачі
В верболозах
На косі,
І його любили всі!

ЩО ПОСІЄШ, ТЕ Й ПОЖНЕШ
(За мотивами болгарської народної казки)

Хитрий лис, щербатий лис
Уночі у клуню вліз,
Нишком виліз на драбину,
А з драбини — на бантину,—
Курку — хап! — і у торбину...
Курка чує, що біда,
Курка в крик: «Кудах! Ку-да?!»

У цю пору коло хати
Бігав наш Рябко вухатий.
Крик почув Рябко — і вмить
Рятувати курку мчить.

Лис злякався — скік з драбини,
А вона йому на спину,—
Прищемила хвіст, торбину.
З-під драбини вирвавсь лис,
А Рябко його — за хвіст.
Лис на вулицю як двине,
Кинув курку і торбину,
Лис — в городи, у жита,
А Рябко вчепивсь в хвоста:

— Я тебе провчу як треба!
Буде, лисе, комір з тебе!—
Як рвонеться злодій-лис —
Хвіст — в Рябка, а лис — у ліс...
І голодний, і безхвостий
Чеше лис до вовка в гості.

Вовка він не раз дурив,
На дурничку їв і пив;
Насміхаючись над вовком,
Крав м'ясце у нього ловко.

От до вовка лис помчав,
На порозі
У знемозі
Лис упав.
Чує: пахне в хаті м'ясо,
Пахнуть смажені ковбаси:
— Любий вовчику-браток,
Дай мені м'ясця шматок...
Знаю, друже, твою ласку,—
Принесеш мені й ковбаску!..

Обіззався з хати звір:
— Утікай, поганцю, в бір.
Я узнав твою натуру —
Оббілюю зараз шкуру! —
Лис підвівся, застогнав,
Лис поволі почвалав,
І голодний, і безхвостий.

— Ну, куди б звернути в гості?
До ведмедя б взяти вбік?—
Так у нього ж вкрав щільник...
Може, кізку навістити? —
Так поїв у неї діти.
В кабана ж вкрав порося,
А у гусоньки — гуся...

Не підеш нікуди в гості!..—
Йде і стогне лис безхвостий.

Стрівся лис із горобцем:
— Нагодуй мене хлібцем!—
А горобчик — хлопчик щирий —
Виніс лису хліба й сиру.
З'їв усе до крихти лис,
В горобцеву хату вліз,

І, горобчику на диво,
Випив лис барилко пива
Та й питає горобця:
— Де дістав хлібця, пивця?—
Горобець говорить лису:
— Засівав я коло лісу
І пшеницю, і ячмінь,
І ти, лисе, красти кинь,
Та почни орати ниву —
Буде в тебе хліб і пиво.—
Гірко лис зітхнув: — Ох, ох!..
Будемо трудитись вдвох.

Надійшла пора орати,
Орачів зве сонце з хати.
Вийшли лис і горобець —
І на поле навпростець.

Горобець оре як треба,
Лис очей не зводить з неба,
Далі каже горобцю:
— Бачиш хмару чорну цю?
В ній дрімає блискавиця,
Що вбиває звіра й птицю.
Я піду вклонюся їй:
«Нас з горобчиком не вбий!» —
Лис мерщій побіг в долину,
Під кущем проспав всю днину,
А смерком

ліском

тютюком —

На вечерю із пивком
Та й горобчику — хвалиться:
— Стримав хмару
й блискавицю! —

Бреше лис і їсть за трьох
Та за пивом ходить в льох.

А горобчик каже лису:
— Все зорав я коло лісу,
Завтра висієм зерно,
Ну, вже й спать пора давно.

Горобець прокинувся вранці,
Лис хропів ще на лежанці.

Ледве-ледве лис устав,
Похмелятися почав.
Горобець кричить на лиса:
— Чуеш, лисе, не барися,
А берися за мішки —
І на поле навпрошки...—
От горобчик сіє просо,
Лис на небо блима косо.
Далі каже горобцю:
— Бачиш хмару сизу цю?
Бачиш, небо все вкриває,
Нас з тобою повбиває.
Я піду вклонюся їй:
«Нас з горобчиком не вбий».—
Лис мерщій побіг в долину.
Під кущем проспав всю днину,
А смерком

ліском

тютюпком —

На вечерю із пивком.

В хату лис зі сміхом лізе:
— Одвернув я хмару сизу!—
Бреше лис і їсть за трьох
Та за пивом ходить в льох.
А горобчик каже лису:
— Вже засіяв коло лісу.
Буде просо в нас, ячмінь,
Буде все! Цвірінь-цвірінь! —
Проминуло днів доволі,
Горобець трудився в полі,
Лис вовтузився в дворі

Й пив од ранку й до зорі.
В лиса очі аж заплили,
Лис ходив в здоров'ї, в силі,
Тільки в лиса у жнива
Розболілась голова.

— Так гуде, немов дуплянка¹,—
Не піду я жати зранку.
А в полудень виглядай—
Вийду я збирать врожай.

Лис розлігся у кімнаті,
Горобець йде в поле жати,
До зорі маленький жав,
Лис до ночі пролежав.

Звіз горобчик з поля жито.
— Лисе, будем молотити!—
І зітхнув ледачий лис:
— Та... змолотимо колись.—
І розсердився горобчик,
З огорожі вирвав стовпчик:
— Як не кинеш, лисе, лінь,
Я тобі — цвірінь-цвірінь!—
Не дам хліба, не дам пива,
За роботу, лисе, живо!

Лис зітхнув, поліз на стіг,
А якраз вітрець пробіг.
Лис зрадів і каже з стогу:

Дуплянка — видовбаний вулик.

— Вийшла буря на дорогу,
Буря нам розвалить стіг.
Я спиню її! Побіг!—
Лис мерщій побіг в долину.
Під кущем проспав всю днину,
А смерком

ліском

тюпком —

На вечерю із пивком.
В хату лізе лис, мов фура:
— Одвернув я,— каже,— бурю! —
Бреше лис і їсть за трьох
Та за пивом ходить в льох.
А горобчик гордовито:
— Змолотив я, лисе, жито,
Наносив зерна засік —
Хватить нам на цілий рік!
— От і добре,— лис говорить,—
Оженюсь я, пташко, скоро.
Переїду в інший край,
То поділимо врожай.
Просто будемо ділити:
Ти маленький, я — великий,
Дев'ять часток — візьму я,
А десята вже — твоя...

— Це грабіж! — горобчик каже.—
Забирайся з хати, враже!—
Лис очима люто — блим.
— Сам втікай, бо зараз з'їм!—

Зажурилася пташина,
Вийшла з хати на стежину,

І стежина повела
Пташку прямо до села.
Йде горобчик і ридає,
Наш Рябко його стрічає:
— Хто тебе зобидив так?
Я його зітру на мак!
— Лис безхвостий, лис щербатий
Вживає мене з хати!..

— Лис безхвостий? Лиходій!
Це старий знайомий мій.
Ну, бігцем до нього в гості,
Щоб загинув лис безхвостий!—
Сів горобчик на Рябка,
Та й помчали до ліска.
Долетіли вдвох до хати,
Бачать — в хаті лис щербатий
Всівсь на стіл і їсть сальце
Та в щербину лле пивце.
Кинувсь наш Рябко на нього.
Лис зі столу — до порога,
А з порога та й до стогу,
А від стогу прямо в ліс,
А Рябко його — за ніс:
— Я тебе провчу як треба!
Буде, лисе, комір з тебе!—
Й покотилися клубком
Дубняком, березняком...
Переміг Рябко наш лиса,
На ворюгу подивився:
— Так ти, лисе, і пропав!
Що посіяв, те й пожав!

ДВА ДІДИ І ВІНОГРАД

На Поліссі, на узліссі,
Там, де Тетерів повився,
Біля самої води
Проживають два діди.
Перший дід — це батько мами
Другий — просто дружить

з нами.

Він, як палець, сам живе,
Та мене онуком зве.

Перший дід у нас рибалка,
Другий дід навчився змалку
Біля пасіки ходить,
Звуть його — солодкий дід.

А насправді він — Петренко,
А рибалка — Романенко.
От які мої діди,
Що живуть поблиз води!

Я з дідами ціле літо
Ставлю верші, ставлю сіті
Та ловлю важкі рої, —
Так проходять дні мої.

Я вже й в бурю плив рікою,
Човен мій змагавсь з бистрою...¹
Й перший дід говорить так:
— З тебе виросте рибак!

Я не скаржуся ніколи,
Як мене пожалять бджоли.
Й другий дід хвалитись звик:
— З тебе вийде пасічник!

От, бувало, моя мама
Й посміється над дідами:
— Добре рибка, добре й мед,
А життя іде вперед...

¹ Б і с т р а — бистрина, тенія річки.

І розсердиться Петренко,
А за ним і Романенко:
— Хоч ти, Ганно, й голова,
В тебе лінія крива
Щодо риби, щодо меду,
Хоч і їздиш ти

в «Победі»!—

І замовкнуть два діди,
Що живуть поблиз води.
За селом, понад рікою,
Вітер шепчеться з лозою,
За селом пісок, як віск,
А над ним пташиний писк.

Якось влітку моя мама
Зацікавилась пісками,
Зацікавився піском
Сам товариш агроном.

Я також іду із ними,
Тішусь назвами новими:
Чауш, альфа і мускат —
От який є виноград!

Все відомо агроному,
Але радість ще й у тому:
Тут, в пісках, за рядом ряд
Розгніздиться виноград.

І з такою новою
Я біжу понад рікою.
От домчав я до дідів,
Все їм толком розповів.

А вони, спочатку тихо,
Затрусилися од сміху,
І дві сиві бороди
Гнуться прямо до води.

Сміх іде над тихим гаєм,
Сміх дідів із ніг збиває,
Разом впали на пісок,
Тільки «ох» і тільки «ох».

Потім каже Романенко:
— Вмовим Ганну помаленьку:
«Викинь, жінко, ці думки,
Бо піски — то є піски!..»

Далі слово взяв Петренко:
— Скажем Ганні потихеньку:
«І не думай про мускат,
В нас картопля — виноград!»

І діди готують плани
Проти саду й проти Ганни.
І подумав я тоді:
Несвідомі є діди.

*

Смерком, наче делегати,
Йдуть діди до нас до хати,
Йде Петренко з щільником,
Романенко — з судаком.

Їх вітає наша мати,
Дістає наливку тато,

Тато мій дідів спиняє,
Біля саду їх вмовляє:
— Як же можна йти отак,
Коли жде медок, судак?

— Хай вони ждуть
винограду!—

Ідко пасічник із саду.
Засміялися діди
І садами — до води.

Попереду йде Петренко,
А за ним і Романенко.
Перший дід — без щільника,
Другий дід — без судака.

Засмутилась в хаті мати,
Батько став її втішати:
— Що ж, діди-то є діди,
А ти свій мускат сади.

За тобою, жінко, — люди,
Хоч є й різні пересуди.
Знай, що в'їдливий роток
Не закриєш на замок.

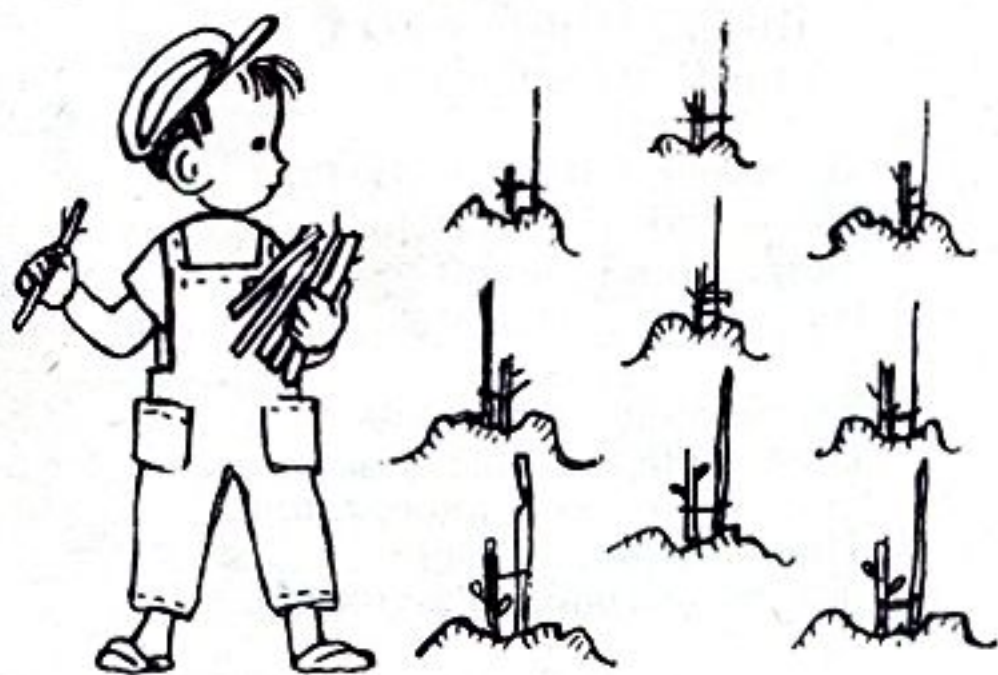
Заглядав я у порадинок.
В нас шпалерний
виноградник,
Наче ліс, піде у ріст,
Так що, Ганно, не журись!

Ти щільник підвісь
в коморі —
Він згодиться нам не скоро,
Висуш добре судака.
Хай він дня свого чека!

От який у мене тато!
Він на слово скупуватий,
Та як скаже щось коли —
Всі послухають в селі.

* * *

Не багато і не мало
З того часу днів промчало,
І все кращали вони —
Взимку, влітку й навесні.

Соки вже проснулись в гаї,
Квітень ріки відмикає,
І дзвенить весна крилом,
І струмками, і зерном.

На жита і на пшеницю
Перша випала росиця,
Перший грім озвавсь
здаля —
І почала рости земля.

Сонце вищає над нами,
Дні ідуть-біжать за днями,
Не ходив я кілька днів
До лісів і до дідів,

Бо прийшла нова турбота:
На піску кипить робота.
Ями тут — за рядом ряд,
В ями садять виноград.

Я також не лінувався,
Садовити навчався —
Чубуки носив до ям,
Обрізав коріння сам.

І сказали у бригаді:
— Хай школяр усім на радість
Біля самої ріки
Сам посадить чубуки.

Радо скочив я до ями,
Корінь виправив руками,

З грон вино б'є прямо
в рот —
Похмеляється народ!

Свій дотеп — своя утіха,
Й затрусились знов од сміху
Розрум'янені діди,
Що живуть поблиз води.

Що мені їм говорити?
— Почекаємо три літа,
Може, чарочка вина
Й вам націдиться із дна.

— От яка старим наука —
Вже й онука на нас фука!—
І розгнівались діди,
Що живуть поблиз води.

Та на це я не зважаю,
Иду до хати, що у гаї
Заблудилась, мов маля,
Й хоче вийти у поля.

Я знайшов собі лопату,
Яму став крадьком копати:
Посаджу тут чубуки,
Щоб не знали старики.

Вже кінчав свою роботу,
Гульк — діди разом в ворота.

— Що мудрують у землі
Рученяточка малі?

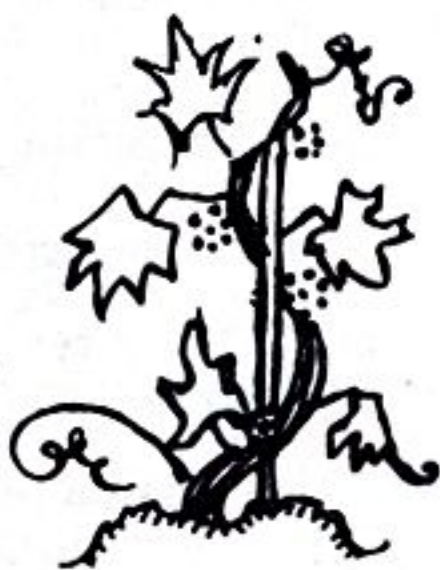
Я холону й червонію,
Слова вимовить не смію,
Бо у гніві старики
Вирвуть з ями черенки.

— Та це ж хміль! — сказав
Петренко.

— Хміль! — підтвердив
Романенко. —

Хай він в'ється при вікні
І шумує у вині.

Так став хміль із винограду,
А діди повчають радо:
— Хміль, дитя, не виноград,
Хміль прикрасить всякий сад.

Не багато і не мало
 З того часу днів промчало,
 І все кращали вони —
 Взимку, влітку й навесні.

Сонце вищає над нами,
 Щастя йде всіма шляхами,
 Входить в поле, в луг, у бір,
 Заглядає в кожний двір.

Зацвіло навкруг Полісся,
 Там, де Тетерів повився,
 У цвіту бринять садки,
 Зацвітають і піски.

Скромні квіти винограду
 Оглядали всі бригади,
 Все село сюди прийшло:
 — Щастя, значить, зацвіло!

Не прийшов лише Петренко,
 А за ним і Романенко:
 — Здивували квітом світ!
 На піску зачахне цвіт!

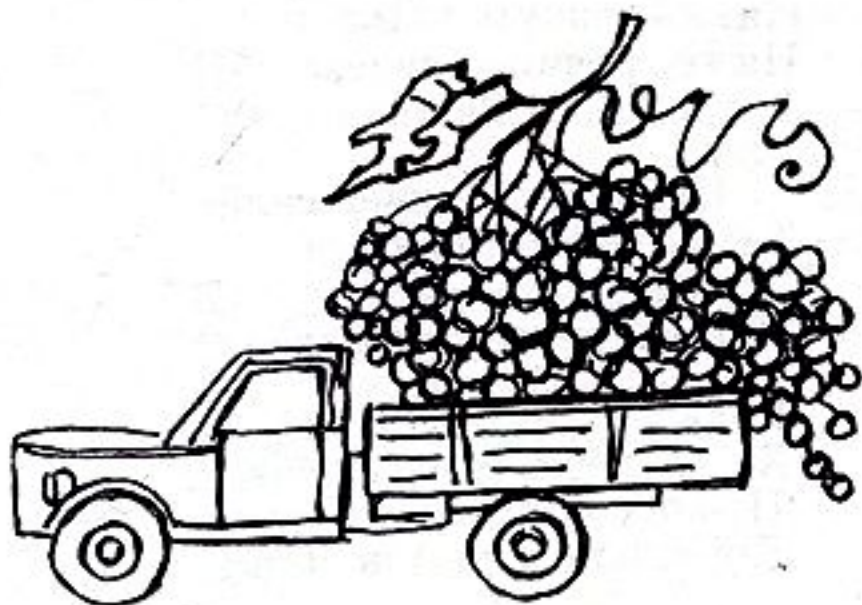
— Виноград, кажу, ошибка,
 Друге діло — мед і рибка:
 З неба мед в щільник летить,
 Хвиля рибку гонить в сіть...

І колгоспна щира слава
Веселить усю державу,
І дзвенять навкруг в зерні
Справні, славні трудодні.

Ще село жило врожаєм,
Осінь ще не йшла над краєм,
Аж пішли нові чутки:
Виноград покрив піски.

І такого його много,
Наливного і хмільного,
Що прийдеться у піски
Посилать грузовики.

Я сиджу собі з старими,
Поглядаю, що із ними.
Засміявся пасічник:
— До чуток за вік я звик!

Винограду, може, й багато,
Тільки дрібного-дрібного.
Якось глянули ми вдвох,
Ну і що? Один горох.

Виноград, повір, ошибка,
Друге діло — мед і рибка:
З неба мед в щільник летить.
Хвиля рибку гонить в сіть...

Я дідів беру за руки.
— Ти куди зібравсь, онуку?
— Недалеко, до вікна,
Справа є до вас одна...

Підійшли до винограду,
Розгорнув я листя радо,
І три грона при землі
Загойдались на стеблі.

Ягідки, немов горіхи,
Навіть глянути утіха
На те гроно наливне,
І солодке, і хмільне.

— Що воно за дивна сила? —
Тихо охнули й присіли
З несподіванки діди,
Що живуть поблиз води.

І кажу я: — На Поліссі
Хміль новий тепер з'явився,
По-новому ріс і цвів,—
Він зветься «хміль дідів»!

Переглянулись старенькі,
Озирнулись і тихенько
Засміялися улад:
— От діла настали, брат...

І рибалка Романенко
Вже допитує Петренка:
— Ну і що? Один горох?
Розписався, бач, за двох!..

Я вже думав, що, можливо,
Із пісочку вийде диво,
Та що зробиш — пасічник
Підбиває рибалку звик.

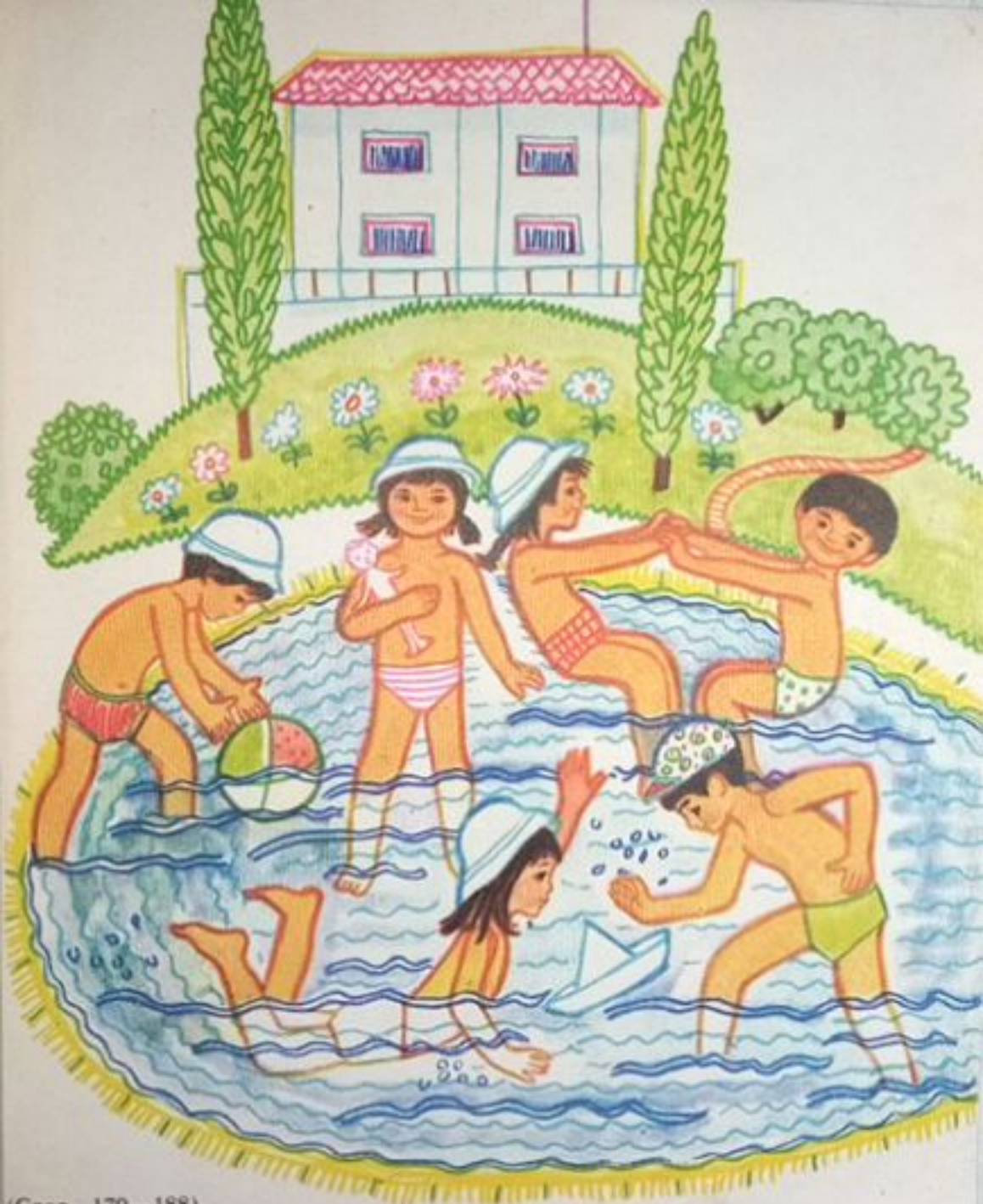
Ну, онуку, в тебе руки
Вже торкнулися науки,
Тільки назву «хміль дідів»
Ти б на іншу замінив.

Бо як визнають це відсталі,
Ми навек тоді пропали —
Вліплять прізвисько таке,
Хоч й хмільне, та все ж
гірке...

* * *

Смерком, наче делегати,
Йдуть діди до нас до хати,
Йде Петренко з щільником,
Романенко — з судаком.

Їх вітає наша мати,
Дістає наливку тато,

А тебе вітаю, Ганно,
Робиш ти, відмічу, справно,
Славно йдуть твої діла,
Значить, в мене ти пішла...

Тут Петренко розсміявся:
— А у кого ти удався?
Вихваляє себе знов,
Що ти скажеш — риболов!

Ти признай свої помилки:
«Щодо меду, щодо рибки...»
А то, бач, хитрує так,
Мов засушений судак.

— А хіба ж я не признався?—
Романенко здивувався.—
Ти ж мене збивав з пуття,
Та життя — то є життя.

Що ж, ухвалим план з тобою —
Ми посадимо весною
Виноград поблизу води,—
І всміхнулися діди.

Засміялись всі у хаті.
На стіл юшку ставить мати,
На столі вмістились влад
Риба, мед і виноград.

І рибалка першу чарку
Підіймає за хазяйку:
— П'ю за голову до дна:
В неї лінія — струна.

Довго в нас діди гуляли,
Навіть пісеньку співали
І про рибу, і про мед,
Й про життя, що йде вперед.

Потім міцно обнялися
Й подалися на узлісся,
Перший дід — без щільника,
Другий дід — без судака.

Та проте достойно й радо
Стигли грона винограду
Понесли у ліс діди,
Що живуть поблиз води.

МАЛЕНЬКА ОЛЕНКА

Зовуть мене Оленкою,
Оленкою маленькою.
Над річкою Веснянкою,
Як перейти полянкою,
За садом-виноградом
Живу я із матусею,
З сестричкою Настусею.
Матуся робить в полі,
Настуся ходить в школу,
Мене ж не пишуть в школу,
Бо я росту поволі.
Мені ж говорять: не пора —
Не доросла до букваря!
Дідусь сміється з мене:
— Твій ріст в ріці, Олено.
Купайсь частіш з дітками —
І виростеш, як мама!—
Всі дні в ріці купаюся,
А ріст не прибавляється...
І звать мене Оленкою,
Малою та маленькою.
А маму звать Петрівною,
По гречці — королівною!
В матусі є бригада,
Земля побіля саду,
А на землі врожай
Росте на цілий край.
А люди кажуть дивно:
— Росте у нас Петрівна
На пшеницях, на просі,

На житі, на горосі,
На гречці чорнокосій!
Виходить, Ріст не в річці,—
Він ходить у пшеничці,
Він ходить в житі, в просі,
В чубатому горосі,
У гречці чорнокосій!
Коли б із Ростом стрітися,
У пояс уклонитися,
Сказать йому тихенько:
— Це я, мала Оленка,
Росте у мене мама,
Настуся із книжками...
А я усе — як лялька,
На себе глянуть жалко!..
Мене не пишуть в школу,
І не беруть у поле,
І не везуть з бригади
У Київ на наради...
Сиди лиш біля дому —
Кругом біда малому!..
Я прошу вас у гості
І прошу трішки росту.
Мені б лише почати
Настусю доганяти,
А далі вже дарма —
Я виросту сама
На пшеницях, на просі,
На житі, на горосі,
На гречці чорнокосій...
За тихою полянкою,
Над річкою Веснянкою,

— Оленка розіллється,
І стане із Оленки
Струмок
Або ставок
Маленький.

Не хочу розливатися,
Мені б в поля добратися,
Де колос виростає,
Де дядя Ріст гуляє.
Я сльози втерла фартушком
І вже біжу над бережком
У хусточці-обнові,
У платтячку бордовім.
Сміється хтось в долині:
— Дивіться, на стежині
Червоний вузлик котиться,
І де такий уродиться?
— Та це ж мала Петрівни,
По гречці — королівни.
— Куди ж це босоніжка
Собі мандрує пішки?—

А я бігом лужком —
І в поле.
Жита, жита навколо,
Шепочуть тихо колоски.
Гойдають зернятка важкі.
Стаю навшпиньки,
Та рука
Не досягла...
Не доросла
До колоска!
Рости, гойдайся, жито,
З тобою добре жити,
Тобі я трошки
Пособлю —
Навкруг волошки
Прополю...

І знов біжу стежиною,
Стежиною, долиною,
Долиною, горбками,
Усе під колосками,
Усе під теплим вітром,
Під сонечком привітним.
І ось побіля гаю
Вітрець гречки гойдає,
На гречці дзвонять бджоли,
І мед летить із поля
На теплих крилах і якраз
Влітає в вулики до нас.
Тому й співає гречка
Від корня до вершечка.
Стаю навшпиньки, та рука

Ледь-ледь не досягла,
Ледь-ледь не доросла
До самого вершка!

Стою, дивлюсь навколо —
Лиш я і сонце в полі,
Нема ріки Веснянки,
Згубилась десь полянка,
Нема села в долині
І ляльки у корзині.
Стою, дивлюсь навколо —
Лиш я і сонце в полі.
Ніде нікого вдалині...
Чи не заплакати мені
За рідною матусею,
За вченою Настусею,
За річкою, за хатою,
За лялькою кирпатою?..
— Це хто у полі бродить?—
На стежку дід виходить,
До мене дід сміється:
— Ну де таке візьметься?
Тебе, скажи, не журавель
Приніс з неораних земель?
— Та ні, дідусю, я з села,
І я сама сюди дійшла.
— Це ти сама сюди дійшла?
З якого ж ти прийшла села?
— З села я невеличкого,
Із того, що над річкою,
Над річкою Веснянкою,
Над самою полянкою.

Туди ідуть машини,
Живуть там героїні,
Людей великих — півсела,
І тільки я одна мала.
— Воно адреса ясна:
Дванадцять сіл прекрасних
Стоять над річкою собі.
Куди ж, скажи, іти тобі?
— Іти мені стежиною,
Широкою долиною,
Гречками, пшеницями,
Високими житами,
А далі вже лужками,
Усе над бережками,
Де в'яжуться човни,
Де любо жить мені.
— А хто у тебе мати,
Скажи, її як звати?
— Зовуть її Петрівною,
По гречці — королівною...
— Так ти, мале, Петрівни?
По гречці — королівни?
Я дуже радий просто.
Ти йшла до когось в гості?
— Та ні, ішла не в гості —
Шукала дядю Роста,
Бо тяжко жить маленькою,
Маленькою Оленкою:
Тебе не пишуть в школу,
І не беруть у поле,
І не везуть з бригади
У Київ на наради;

Сиди лиш біля дому —
Кругом біда малому!
А так би я по ниві
Вела б до гаю співи.
Полола б я волошки —
Все поміч людям трошки.
Дідусю, ви не Ріст часом,
Що піднімає все кругом? —
Дідусь розгладив довгий вус,
Дідусь до мене усміхнувсь:
— Звичайно, донечко, я —
Ріст!

Я піднімаю поле, сад і ліс,
Мої тугі зернята
Сильніші за гармати.
Я засіваю все зерном,
Любов'ю,
Дружбою,
Добром!
Мої сади навкруг цвітуть,
Мої дуби до хмар ростуть! —
Дідусь мене
Садовить легко на плече:
— Дивись, навкруг
врожай тече.

Дивись, маля,
Навкруг росте,
Цвіте
Твоя земля!
У добрі дні,
У добрий час
Хороше все росте у вас!

І ти вже, донечко, ростеш!

— Невже расту?

— Авжеж!

Ну, а тепер полями

І прямо аж до мами! —

Біжу-лечу стежиною,

Широкою долиною,

Долиною, горбками,

Усе під колосками.

Позаду ж Ріст всміхається,

На мене надивляється,

Говорить із вітрами,

Щоб я росла, як мама:

На пшеницях, на просі,

В чубатому горосі,

У гречці чорнокосій...

— Із букварем іди в життя,

Поміж людьми рости, дитя! —

Ми в лузі маму стріли.

— Ти де, мале, бродило?

Усіх перелякала...

— Я в полі виростала,

Шукала дядю Роста,

Проси його у гості! —

Матуся усміхається,

До Роста наближається:

— Спасибі, бригадире...

Оленка десь не в міру

Турбот вам завдала.

Ходімо ж до села,

Бо ви тепер наш гість.

Шановний дядю Ріст! —

І засміялись так разом,
Що аж луна пішла лужком...

І з того дня мене в селі
Зовуть малою лиш малі,
А так дивуються усі:
— Рoste дівча, мов на росі! —
І я расту угору,
Піду у школу скоро,
Бо вже купила букваря,
Хоча і кажуть: не пора...
А я гадаю, що пора,
Вже доросла до букваря,
Бо як навшпиньки стану,
Тоді уже дістану
До самого вершечка
Матусиної гречки.

З М І С Т

М И Л Ю Б И М О В Е С Н У

Сонечко, світи!	5
Грім озвався на зорі	6
Весна	6
Весняний дощ	7
Наш Івась — рибалка	7
Ми любимо весну	8
Квітень	9
Розлилися води	10
Три струмочки	11
Коло млина	12
Млин	14
Колискова	15
А у мене є сестричка	16
Вчить сестриця букваря	16
Сонечко	18
Червень	19
Через кладку	19
Що за дім і хто житиме у нім?	20
У нас гуси не сердиті	21
Сонце стукає в віконце	22
Грядочка сестрички	23
Хрін	23
Капуста	23
Огірочки	24
Кавуни	25

Наша смуга лісова	31
Край лісочка	32
Гарбуз	33
Дощ	33
Колосок до колоска	36
Виростає у степах кукурудза в кісниках	38
Гості	39
В цьому році довге літо	42
Ми садили ліс у полі	43
Дві Оксанки	43
Кажуть всі, що я великий	45
Трудодні	45
Скоро я піду до школи	46
Як я читаю	47
Дзвоник	48
Настуся	48
Йде зима	50
Зимою	51
На долину вшав сніг	52

Я К ЖУРАВЕЛЬ ЗБИРАВ ЩАВЕЛЬ

Через луг, через горбок	55
Бобер	56
Бурундукова сім'я	57
Забудько	58
Зайчик косоокий	59
Що за звір?	60
Через ліс переліг	61
Зайцева капуста	62
Заєць спати захотів	64
Бігав заєць на пораду	64
На баштані	65
Цапок	66
Їжак і лис	67
«Живі огні»	68
Цап і дві грядки	70
Як журавель збирав щавель	72
Зацвіла у лузі травка	72
Сім'я журавля	73

Журавлик і рукавиці	74
Журавель	75
Чого лис нездужає?	76
Іжачок	76
Білка сумочку пошила	80
Чайка	82
Дятел	82
Сич і оріхи	83
Гусак	84
Квочка	85
Черепаха	86
Кіт	87
Іжачок і грибок	88
Чорногуз приймає душ	89
Борсук	90
Борсук і заєць	91
Заєць і рак	94
Півень	96
Гриб діткам купив шапки	96
На буряки	97
Хитрий рак	98
Рак	98
Вовк	100
Чим ведмедю пособити?	101
Перший сніг	102

КАЗКИ

Чому кіт не з'являється на світ	105
Заячий секрет	111
Бурячок і іжачок	114
Чому в зайця не болять зуби	120
В іжаковім вітряку	124
Невмій і Урожай	128
Як ремез розбивав кригу	141
Що посієш, те й пожнеш	152
Два діди і виноград	160
Маленька Оленка	179

ДЛЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стельмах Михаил Афанасьевич

ОЙ ВЕСНА-ЗАРЯНОЧКА

(На українском языке)

Редактор Б. М. Дзюба

Художній редактор Г. Ф. Мороз

Технічний редактор Х. М. Романчикова

Коректори Т. О. Крижна, Г. В. Книш

Здано на виробництво 30. V. 1970 р. Підписано до друку 25. VIII. 1970 р. Формат $70 \times 108 \frac{1}{32}$. Папір друк. № 1. Фіз. друк. арк. 6. Обл.-вид. арк. $7,13 + 6$ вкл. $(0,4) = 7,53$. Умовн. друк. арк. $8,4 + 6$ вкл. $(0,53) = 8,93$. Тираж 100 000. Зам. 538.

Ціна 56 коп.

Видавництво «Веселка». Київ, Кірова, 34.
Друкоофсетна фабрика «Атлас» Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР. Львів, Зелена, 20.